

GLASILO DELAVCEV PAPIRNIC VEVČE

LETO XXIII — LJUBLJANA, NOVEMBER 1983 — ŠTEVILKA 11

NAŠE DELO

V devetih mesecih letošnjega leta zadovoljivi proizvodni rezultati, več pozornosti kot količinskim dosežkom pa bi morali posvetiti deviznim učinkom

Težka problematika poslovanja, ki jo občutimo že daljši čas, se še nadaljuje. Zaradi izredne uvozne odvisnosti smo imeli pri zagotavljanju potrebnih deviznih sredstev za uvoz najpotrebnejšega repromateriala težave tudi v tretjem kvartalu leta. Zadanih izvoznih obvez po količini, še manj pa po vrednosti nismo izpolnili, kar položaj še otežuje. Poleg visokega uvoza nas pestijo tudi visoka odplačila inozemskih kreditov, katerih največji del zapade v plačilo v zadnjem letošnjem kvartalu.

Kljub težavam nam je za nemoteno obratovanje nekako uspelo oskrbeti proizvodnjo s potrebnimi surovinami. Pri izvozu smo se

skušali bolj posluževati oblik, ki prinašajo več deviznih pravic, na domačem trgu deviznih aranžmajev za združevanje deviz, na pomoč pa so nam z določenimi količinami osnovnih surovin priskočili tudi naši partnerji.

Proizvodni rezultati letošnjega devetmesečja so bili zadovoljivi; v celoti smo izdelali 55.601 tona papirja, kar je za kakih 1000 ton manj kot lani v istem obdobju ter ca. 3600 ton več od predvidene planske količine. Tapet smo izdelali 2.610.000 rolic, kar je za 5% več od lanskeletne proizvodnje v tem času in le malenkost manj od planirane višine.

bomo morali v bodoče posvetiti več pozornosti porabi uvoženega materiala ter deviznim učinkom,

kot pa govoriti samo o količini izvoženega papirja.

TOZD BLAGOVNI PROMET

Izredno težka problematika oskrbe s potrebnim repromaterialom ter izpolnjevanja izvoznih obvez se je še nadaljevala. Če smo v I. polletju govorili še o 56 do 60-odstotnih deviznih pravicah od ustvarjenega klasičnega izvoza, znašajo te sedaj le še 47,5%. To je položaj še poslabšalo. Iz tega razloga se vedno bolj usmerjamo v oblike zunanjetrgovinske menjave, ki prinašajo več pravic (kooperacije, kompenzacije, malo-obmejni promet), imajo pa to slabo stran, da nam precejšnji del deviz »odjedo« posredniki. Del potrebnih deviznih sredstev so za nas združili tudi naši kupci, pomagali so nam tudi z dobavami določenih količin surovin, seveda pa so za to zahtevali ustrezne količine papirja. Od uvoza s konvertibilnega trga je odvisna skoraj v celoti oskrba s celulozo iglavcev, lesovino za V. PS, premaznimi kemikalijami, tiskarskimi materiali, delno tudi strojno vprego in rezervnimi deli. Celulozo listavcev smo delno uvozili s klirinškega področja, delno pa so nam jo dobavljali domači dobavitelji, kar pa tudi ni potekalo brez težav. Glavni dobavitelj, tovarna iz Sremske Mitrovice, je bila večkrat brez belila in nam je zato pošiljala nebeljeno celulozo, ki ni bila primerna za izvozni program. Celuloza iz tovarn: Djuro Salaj, Banja Luka in Loznica pa je bila na žalost izredno slabe kvalitete in nič kaj pridna uporabna. Dobava kleviv se je nekoliko izboljšala, slaba pa je bila preskrba s škrobom, zato smo manjkajoče količine morali uvoziti. Cena količakaj normalne oskrbe je izredno velika, saj se dobavitelji, kolikor ne dosežejo povišanja cen po normalni poti, poslužujejo samoupravnega sporazumevanja, katerega končni cilj so višje cene, da ne govorimo o uvoznih cenah spričo naglega padanja tečaja dinarja. Pri plasmaju naših izdelkov ni bilo večjih težav, saj je povpraševanje bistveno večje od možnosti naše ponudbe. Težave so pri nas doma. Še vedno nismo sposobni izdelati ob dogovorjenih rokih dovolj kvalitetnih papirjev za izvoz, ponovne izdelave in izdelave pa ne samo da nam zmanjšujejo izvoz, onemogočajo tudi izpolnjevanje pogodbenih količin za kupce, ki so za nas združevali devizna sredstva.

V letošnjem letu smo zaradi izredno nizkih cen na zunanjem trgu kljub za 4% večjemu izvozu po količini glede na lansko obdobje dosegli le 77% devizne vrednosti. Ofset papirji so postali naš glavni izvozni artikel, ki ga izvažamo predvsem v Italijo, žal pa prav pri teh papirjih zaradi izredno močne konkurence dosežemo najnižje cene. V ta izvoz smo žal prisiljeni zaradi ugodnejše oblike menjave, ki prinaša več deviz.

Povpraševanju na domačem trgu ne moremo zadostiti; izpolniti nismo sposobni niti pogodbenih količin. V mesecu avgustu smo za naše papirje na domačem trgu dosegli višje cene, kar je začasno izboljšalo akumulativnost, ki pa zaradi vedno večjih pritiskov na cene repromaterialov in mnenega padca vrednosti dinarja hitro kopni.

Tudi prodaja tapet na domačem trgu ni predstavljala težav, saj je ponudba nižja od povpraševanja. V mesecu avgustu smo tudi za ta-

(Nadaljevanje na 2. strani)

TOZD TEHNIČNI PAPIR

	Doseženo 9 mesecev			Indeks	
	1983	1982	Plan 9 mes. 83	9 mes. 82 = 100	plan = 100
1. Proizvodnja:					
Papir skupaj ton	25.609	26.133	24.587	98,0	104,2
— od tega klasični	13.859	14.514	14.395	95,5	96,3
— od tega premazani	11.750	11.619	10.192	101,1	115,3
Lesovina	2.912	3.308	3.750	88,0	77,7
El. energija Mwh	32.919	32.714	33.750	100,6	97,5
Para Mwh	226.621	231.455	239.623	97,9	94,6
2. Stopnja izkoriščenja papirnih ter premaznega stroja v %:					
Papirni stroji	92,6	92,9	90,9 (v l. 1982)		
Premazni stroj	64,1	66,5	66,3 (v l. 1982)		
3. Izmet v %:					
Klasični papirji	13,4	12,3	12,1 (v l. 1982)		
Premazani papirji	17,1	20,0	21,2 (v l. 1982)		
4. Izvoz ton:	12.059	9.775	12.750	123,4	94,6
000 \$	7.975	8.648	9.515	92,2	83,8

Proizvodnja papirja v tozdu Tehnični papir je bila v primerjavi z lanskim tričetrtletjem nižja kar za 2%, kar pa kljub temu glede na še večjo izvozno usmerjenost (47% celotne proizvodnje) ter večje zastoje na papirnih strojih (remont PRS, višji energetski zastoji, daljše reparature) lahko ocenimo kot ugoden rezultat. Proizvodni plan je bil sicer presežen za ca. 4%, vendar je le-ta predvideval še večji izvoz od doseženega ter remont IV. PS, ki do sedaj še ni bil opravljen.

Spremembe v proizvodnem programu, ki jih je narekovala izvozna usmeritev, se pri klasičnih vrstah papirjev najbolj vidno odražajo v večji proizvodnji brezlesnih papirjev, medtem je bilo srednjefinih, predvsem tapetnih papirjev, izdelano znatno manj. Ta programska sprememba nas je stroškovno in devizno drago stala,

saj smo morali cenejša vlakna domače lesovine nadomestiti s celulozo. Brusilnica je bila zaradi tega slabo izkoriščena, kar je razvidno iz precej nižje proizvodnje lesovine, ki je bila zato na enoto tudi dražja. Proizvodnja premazanih papirjev je bila kljub 15-dnevnemu remontu PRS višja od lanskeletne in od planirane. Pri tem je precejšnjo vlogo odigral za 500 ton nižji izmet ter manjši zastoji na PRS, kolikor seveda ne upoštevamo remonta. Posebno so se znižali zastoji zaradi utrgov, kar kaže na boljšo kvaliteto osnovnega papirja za premaz.

Planirana proizvodnja električne energije zaradi skozi vse leto izredno nizkega vodostaja ni bila dosežena. Proizvodnja oziroma poraba pare je zaostajala za lanskeletno približno v enakem odstotku, kot se je znižala proizvodnja papirja.

TOZD GRAFIČNI PAPIR

	Doseženo 9 mesecev			Indeks	
	1983	1982	Plan 9 mes. 83	9 mes. 82 = 100	plan = 100
1. Proizvodnja:					
Papir ton	29.992	30.512	27.362	98,3	108,8
2. Stopnja izkoriščenja					
V. PS v %	85,0	84,7	82,9		
3. Izmet v %	12,9	10,1	15,6		
4. Izvoz ton:	11.208	12.566	13.500	89,2	83,0
000 \$	6.362	9.881	9.911	64,4	64,2

Zaostanek proizvodnje V. PS za lanskeletno se je v primerjavi s I. polletjem zmanjšal, prav tako pa se je zmanjšal tudi zaostanek izvoza po količini. Sodeč po dinamiki proizvodnje zadnjih mesecev lahko računamo, da bo izpad proizvodnje do konca leta možno nadoknaditi, ne bo pa mogoče uresničiti izvoznih planskih obveznosti niti po količini, kaj šele po

vrednosti. V primerjavi s I. polletjem smo zabeležili v III. kvartalu precej manj izmeta in zastojev. Proizvodni program, ki je namenjen izvozu, je sestavljen v glavnem iz standardnih ofset papirjev ter izredno zahtevnih premazanih papirjev, ki so po uvozni plati devizno izredno dragi, ne prinašajo pa pričakovanega deviznega efekta pri realizaciji. Sploh

Domovina je ena, nam vsem dodeljena, pred štiridesetimi leti na novo rojena!

DELAVCEM VEVŠKE PAPIRNIC
IN BRALCEM NAŠEGA GLASILA
ČESTITAMO ZA DAN REPUBLIKE,
29. NOVEMBER!

* * * * *

Gibanje proizvodnje v mesecu oktobru 1983

TOZD TEHNIČNI PAPIR

	Doseženo		Plan 83 9 mes.	Indeks doseganja plana	
	X. 1983	9 I-X. 83		X. 1983	9 I-X. 83
1. Proizvodnja:					
Papir skupaj ton:	2.893	2.850	2.732	101,5	105,9
— od tega klasični papir	1.677	1.554	1.599	107,9	104,9
— od tega premazani papir	1.216	1.296	1.133	93,8	107,3
Lesovina ton	413	333	417	124,0	99,0
El. energija Mwh	3.417	3.655	3.750	93,5	91,1
2. Izvoz ton:	1.462	1.352	1.417	108,1	103,2
3. Izkoriščenje zmogljivosti papirnih ter premaznega stroja:					
	X. 1983	9 I-X. 83	9 I. 1982	Plan 1983	
II. PS	96,1	93,8	93,0	92,2	
III. PS	95,6	92,9	92,1	91,8	
IV. PS	94,8	92,0	91,7	88,6	
PS skupaj:	95,5	92,9	92,6	90,9	
Premazni stroj	72,6	65,0	66,3		
4. Izmet v %:					
— klasični papirji	12,1	13,2	12,1	13,1	
— premazani papirji	16,7	17,1	21,2		

Proizvodnja papirja je bila v TOZD TP meseca oktobra nad poprečjem preteklih mesecev, kar je glede na razpoložljivi fond delovnih ur razumljivo. Tudi izvozni rezultati so bili nad poprečno doseženimi in planiranimi. Proizvodni program je vseboval največ ofset papirjev, ki so postali naš glavni izvozni artikel, vsi ostali papirji so bili zastopani v manjših količinah, le kulerjev ter tapetnih papirjev smo izdelali več kot pretekle mesece. Od premazanih vrst so prevladovali obojestransko premazani papirji, od tega večje količine nizkih gramskih tež za izvoz.

Proizvodnja lesovine je bila zaradi programskih sprememb v proizvodnji papirja visoka, saj smo po daljšem času izdelali spet večjo količino tapetnih papirjev.

TOZD GRAFIČNI PAPIR

	Doseženo		Plan 83 9 mes.	Indeks doseganja plana	
	X. 1983	9 I-X. 83		X. 1983	9 I-X. 83
1. Proizvodnja papirja ton:	3.707	3.370	3.065	110,0	120,9
2. Izvoz ton:	1.746	1.296	1.500	134,7	116,4
3. Izkoriščenje zmogljivosti V. PS:					
Stopnja v %:	89,2	85,4	82,9		
4. Izmet v %:	8,4	12,4	15,6		

Izredno visoka proizvodnja papirja v mesecu oktobru na V. PS je rezultat večjega števila obratovnih dni, izredno nizkih zastojev ter manjšega izmeta. Sploh je dinamika proizvodnje zadnje tri mesece izredno ugodna, pa tudi izvozni rezultati so se izboljšali, vendar zaostanek iz preteklih mesecev ni nadoknaden.

TOZD VETA

	Doseženo		Plan 1983 9 mes.	Indeks doseganja plana	
	X. 1983	9 I-X. 83		X. 1983	9 I-X. 83
Proizvodnja:					
Tapete rolic	349.458	295.978	291.667	118,1	119,8
Lepilo zavrtkov	13.340	10.085	16.667	132,7	80,0

Zaradi proizvodnje za izvoz in s tem v zvezi izdelave količinsko večjih razlogov ter zaradi boljšega izkoriščenja kapacitet je tudi proizvodnja tapet v mesecu oktobru daleč nadpoprečna.

V devetih mesecih . . .

(Nadljevanje s 1. strani)

pete dosegli nekoliko višje cene, vendar pa ostajajo še vedno slabo akumulativne. Izvoz v ZSSR, ki je dohodkovno donosnejši, smo pričeli uresničevati šele v drugem polletju, zato do konca leta ne bo

v celoti realiziran. Izvoz tapet na konvertibilno področje postaja zadnje čase naša stvarnost, saj bomo prve količine za ZDA verjetno realizirali že v letošnjem letu, večji plasma na ameriško področje pa pričakujemo šele v prihodnjem letu.

	Doseženo 9 mesecev		Plan 9 mes. 83	Indeks	
	1983	1982		9 mes. 82 = 100	plan = 100
Prodaja papirja:					
Domači trg:					
Papir ton	29.405	31.364	23.379	94	126
Papir 000 din	2.432.284	2.063.018	1.851.047	118	131
Izvoz:					
Papir ton	23.267	22.342	26.250	104	89
Papir 000 din	1.456.305	917.082	1.275.398	159	114
Izvoz v 000 \$	14.337	18.529	19.426	77	74
(konvertibilna)					

Milena Avbelj

Zaradi še vedno prenizkega izvoza onemogočena normalna preskrba surovin iz uvoza

V preskrbi iz uvoza se je v tretjem četrtletju še naprej odražala predvsem osnovna značilnost, ki nam onemogoča normalno, redno oskrbljenost — to je prenizek izvoz. Naši ukrepi, da bi s smotrnejšim razporejanjem izvoznih usmeritev, ki prinašajo večje možnosti za uvoz materialov, so tudi pokazali nekatere negativne učinke. Namreč, z usmeritvami v povečan obseg kooperacijskega posla s tovarno OBIR (1:1), kompenzacije s Poljsko in Bolgarijo (1:1) in vzdrževanjem sorazmeroma velikega obsega v maloobsejni menjavi z Italijo, smo že občutno znižali klasični izvoz. Samo od tega pa dobivamo prilive, katere — sicer okleščene, »krvavo« rabimo za gotovinska devizna plačila in sicer: za plačila obresti za vse najete kredite, za plačila inozemskih tovarnih železnici in za nabavo vseh materialov, ki jih na druge, ugodnejše načine ne moremo dobiti.

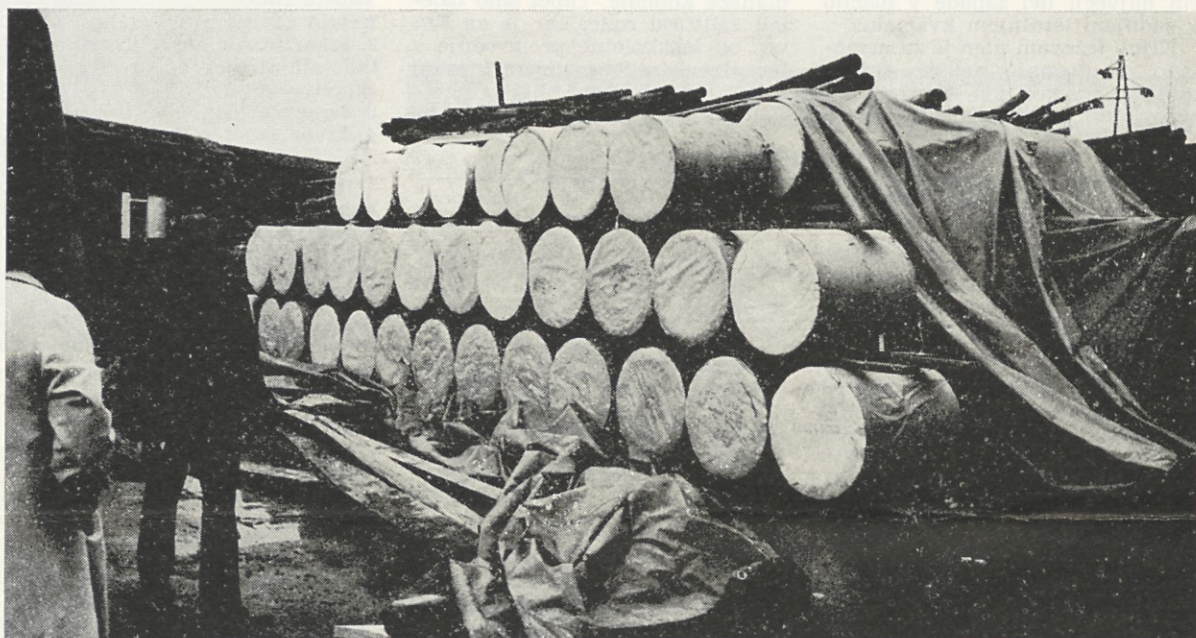
Za ilustracijo: Od komaj pripelega priliva smo »okleščene« devize namenili za uvoz npr. acrosola. S potrdilom poslovne banke o zagotovljenih devizah in od Narodne banke potrjeno uvozno prijavo smo se morali v poslovni banki ponovno postaviti v »vrsto« za otvoritev akreditiva. Če je v tem času Narodna banka Jugoslavije naši poslovni banki zaslegla vsa razpoložljiva devizna sredstva za pokritje obveznosti, npr. Privredne banke Zagreb, smo morali toliko časa čakati, da so se »nekdanje naše« devize ponovno nakapljale od drugih prilivov in je bil naš planirani akreditiv odprt šele, ko je bil ta »vihar« mimo. Tudi naši dobavitelji so nas včasih izigrali in so čisto blago odpremili šele, ko je njihova poslovna banka dejansko prešla akreditivni znesek, kar spet pomeni zavlačevanje nadaljnjih 8 do 10 dni. Nekdaj so se zadovoljili s po telexu sporočeno šte-

obvezo odjema — 11.000 ton — smo v 9 mesecih izpolnili 96 %.

Čudežen način uvoza surovin za papir pri »nepapirnih«

Letošnje, že kronične negotove in nezadostne oskrbe z domačo celulozo listavcev, nismo mogli uspešno nadoknaditi s povečanimi dobavami iz Sovjetske zveze. Ruski dobavitelj letos izjemno in izredno točno dobavlja pogodbene količine. Na žalost pa smo prav pri interesantnih surovinah iz Rusije (celuloza, premazni kaolin) opazili, da nekateri uporabniki izven celulozno-papirne panoge na nedojemljiv način pridejo do dodatnih količin teh materialov, s katerimi potem šarijo po jugoslovanskih papirnicah.

Primanjkljaj celuloze listavcev skušamo ublažiti z nabavo bolgarske celuloze iz slame, in sicer z dvema kompenzacijskima poslovanjem: prek Slovenijalesa 300 ton in z našim za okrog 1800 ton.

Najbrž ne veste, da skladiščimo papir tudi na prostem, pod milim nebom. Res je pokrit s cerado, a papir je papir in vlaga ga nažre

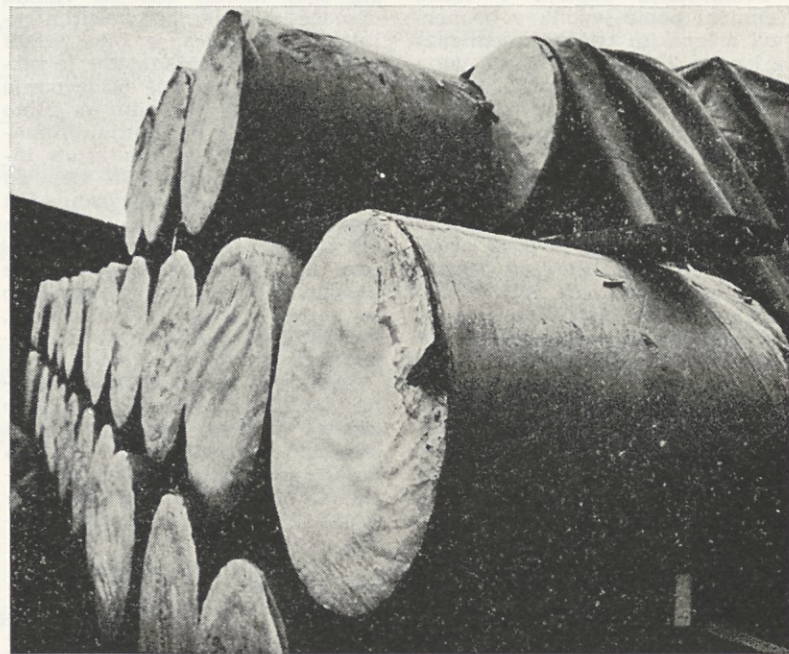
Velika zamuda deviznih prilivov za iranski izvoz vnaša negotovost v izpolnjevanje naših deviznih obveznosti

Izvršeni redni (»gotovinski«) uvoz ne odraža prave slike naših izvoznih prizadevanj, saj je bil ostvarjen tudi iz dodatnega kredita (neizkoriščen ostanek kredita Adria bank — okrog 13 mio šilingov) in iz odkupljenih oziroma združenih deviz (npr. celuloza STORAFITE). S težavo ustvarjene izvozne dosežke pa nam je — kot v posmeh — skoraj izničila nedosledna politika pristojnih bank, ki naj bi jugoslovanskim izvoznikom v Iran iz — za nafto — pridržanih deviz poplačala njihovo izvoženo blago. Izpad oziroma ogromna zamuda teh prilivov nam je izredno omajala predvideno oskrbo in vnesla negotovost pri izpolnjevanju naših siceršnjih deviznih obveznosti.

Kljub vsemu smo si prizadevali — ob vzdrževanju vsaj minimalne oskrbljenosti iz uvoza — za znižanje negativnega salda v kooperaciji s tovarno OBIR.

Dobavitelji materialov iz uvoza terjajo plačilo z akreditivom

Motnje v proizvodnji so se pojavile predvsem pri materialih, za katere dobavitelji terjajo plačilo z akreditivom. Pri takšnih poslih smo najbolj boleče občutili devizno nelikvidnost naših poslovnih bank, ki se je v poletnih mesecih z uvedbo stroge kontrole Narodne banke Jugoslavije nad izpolnjevanjem obveznosti do tujine in izvajanjem solidarnostnega pokrivanja obvez nelikvidnih bank samo še povečala. Takšno ukrepanje nam je planirane nabave materialov podaljšalo tudi za 4 do 6 tednov.

In če to ni kriminalno! Ko je bilo papir treba naložiti na kamion za nemškega kupca, ko so delavci odkrili cerado, so tudi ugotovili, da je treba kompletno vse zavitke še enkrat balirati, ker je bila embalaža uničena. K sramoti, ki jo je imel nemški šofer čast videti, moramo prišteti dvojno zapravljanje časa in drage ovojnice. Pa to ni bilo samo enkrat

vilko odprtega akreditiva.

Nekaj teh problemov bi sicer lahko rešili na ta način, da bi tovarna OBIR iz kooperacijskega posla kupila te materiale in jih dobavila. Vendar dolgo časa OBIR na uvoz drugih materialov — razen njihove celuloze — ni pristal. Odjem ostalih družabnikov je bil namreč v takšnem zaostanku, da so na vsak način hoteli zagotoviti znižanje količin celuloze, ki je tako ostala na njihovem skladišču. OBIR vendarle dela in živi od prodaje celuloze. Našo letno

Omejena devizna sredstva seveda ne morejo zagotoviti več kot minimalne nabave nadomestnih delov. Edini pozitivni učinek na tem področju lahko zabeležimo s sprostitvijo oziroma olajšanim uvozom ležajev.

Za večino materialov znašajo carinske dajatve 32 %, za celulozo pa trenutno 22 %. Ves uvožen material je tako tudi (poleg deviz!) dinarsko drag, zato bi morali vedno in povsod zagotoviti skrbno in gospodarno ravnanje z njim.

Marjan Kopecky

Na stare težave se kopiči vse več novih

Običaj je že, da najprej poudarimo značilnosti obdobja, za katerega poročamo; težave, s katerimi smo se srečevali v prvem polletju, smo opredelili na:

- pomanjkanje surovin,
- pomanjkanje rezervnih delov in pomožnih materialov,
- preveliko nihanje v kvaliteti proizvodov,
- vključevanje v mednarodno delitev dela s še povečano močjo;
- premajhen delež v ustvarjenih devizah z izvozom,
- izrazito povečanje cen surovin.

Trdimo lahko, da kljub sprejetju akcijskega programa nobene od navedenih težav v tretjem trimesečju nismo uspeli odpraviti. Tudi republiška in zvezna vlada sta hiteli s sprejemanjem vedno novih svežnjev ukrepov. Pa bi lahko trdili, da se je začelo kopičiti na stare vse več novih težav, ki nas »uspešno« ovirajo in vztrajno tlačijo k tlom. Če jih začnemo naštevati, moramo predvsem izpostaviti podaljšanje plačilnih rokov

za realiziran izvoz v Iran kar za 100 do 160 dni, izvajanje zakona o plačevanju s konvertibilnimi devizami v tujino, česar posledice zlasti občutijo do grla zadolžene papirnice — članice SOZD Slovenija papir. Z močnim izvozom ne uspejo ustvariti takega viška deviz, da bi le-ta zadoščal za sprotno poravnavo zapadlih obveznosti. Posledica takšnega stanja pa je pogosta blokada deviznih računov članic SOZD. Pomembno je tudi izvajanje prijav vseh kupcev, ki ne plačajo ali zavarujejo svojih obveznosti najkasneje v 15 dneh po nastanku DUR. Prav tako pa grozijo Papirnici Vevče prijave od upnikov, katerim ne bi poravnali njihovih terjatev v že prej navedenem roku. Ta ukrep povečuje finančno disciplino in tudi »papirnato« obremenitev vseh računovodstev. Omeniti je treba tudi vztrajno padanje vrednosti dinarja, ki je morda še najpomembnejša značilnost tretjega kvartala. Kljub močnemu izvozu razvrednotenje dinarja ne more-

mo zajezi brez posledic, ki se kažejo v zniževanju akumulacije. Če združimo glavne težave prvega, drugega in tretjega kvartala, ki še trajajo, dobimo dovolj jasno sliko, v kakšnih pogojih gospodarjenja posluje Papirnica Vevče v devetih mesecih leta 1983. Žal moramo ob tarnanju priznati, da smo tudi v našem kolektivu na težave odgovorili s podražitvijo papirja. To ne pomeni, da nismo hoteli na nekaterih področjih storiti kaj več, kot samo od strani opazovati dogodke, toda brez večjega uspeha in lahko — kakor mnogi drugi kolektivi — stopimo v družino nemočnih opazovalcev.

Porabljena materialna sredstva še kar rastejo hitreje kot dohodek

Pregled poslovnega uspeha na ravni delovne organizacije v primerjavi s planom 1983 in devetimi meseci leta 1982/83:

Elementi	Realiz. 9 mesecev		3/4 plana za l. 83	Realiz. I. IX. 83		Index real. 83/82 za 9 mes.	Real. plana za 9 mes.
	znesek	struk.		znesek	struk.		
CELOTNI PRIH.	3,102.888	100	3,523.898	4,441.069	100	143	126
Porab. mat. sredstva	2,089.476	67	2,569.718	3,045.705	68	146	119
Amortizacija po predpisu	140.940	5	184.174	247.312	6	175	134
DOHODEK	872.472	28	770.006	1,148.051	26	132	149
Prisp. in druga plač. iz dohodka	107.714	3	117.829	155.831	4	145	132
Obresti od kreditov	92.771	3	106.437	118.875	3	128	112
Amort. nad predp. stop.	22.680	1	22.500	22.680	—	100	101
ČISTI DOHODEK	649.307	21	523.240	850.665	19	131	163
Bruto OD	263.765	9	293.338	349.924	8	133	117
Stan. prisp.	14.407	—	12.637	15.346	—	107	121
Sklad SSP	18.552	1	23.295	23.902	1	129	103
Rez. sklad	22.336	1	19.885	29.347	1	131	148
Posl. sklad	330.277	10	169.035	432.146	9	131	256
Skupaj skladi z amortiz. nad predp. stopnjo	393.815	13	234.715	508.075	11	129	216

Indeksni kazalci kažejo izredno dinamiko rasti celotnega prihodka in ostalih elementov celotnega prihodka. Žal do tako visoke rasti lahko prihaja le v nestabilnem gospodarstvu. Celotni prihodek se je povečal za 43 %, če ga primerjamo z enakim obdobjem lani. Na prvi pogled bi rekli, da je to ugodna rast, če ne upoštevamo porasta cen in padca vrednosti dinarja, kar je imelo največji vpliv na prikazana gibanja celotnega prihodka. Porabljena materialna sredstva so naraščala za odstotne točke hitreje od celotnega prihodka. Če bi poročilo ocenjevali z realnimi kazalci, bi komentar moral biti seveda manj rožnat od tega, ki tudi ni optimističen. Toda, če že desetletja delamo napako, da indeksne kazalce ocenjujemo ločeno od inflacije, torej ne primerjamo realne vrednosti doseženih rezultatov, bomo storili enako tudi tokrat. To poudarjamo zato, da se ne bo kdo čudil, če rečemo, da je rast dohodka z indeksom 132 slaba. Dohodek se je povečal za 32 %, kaj to pomeni, pa najbolje pove- do že omenjena porabljen sredstva, ki so porastla kar za 46 %. Čisti dohodek je večji za 31 % v primerjavi z enakim obdobjem lani, vendar se je njegov delež v strukturi celotnega prihodka zmanjšal iz lanskoletnih 20 % na 19 %. Seveda je posledica takega gospodarjenja tudi višina bruto osebnih dohodkov in skladov. Bruto osebni dohodek so v primerjavi z življenjskimi stroški in lanskoletno udeležbo v celotnem prihodu padli, so pa še vedno na relativno visoki ravni v primerjavi s kazalci uspešnosti poslovanja po 140. členu ZZD in v primerjavi z drugim OZD v občini. Enako usodo kažejo skladi z amortizacijo nad predpisano stopnjo. Povečali so se, vendar pove-

čanje za 29 % pomeni v strukturalnem deležu 2 % zaostajanje za enakim obdobjem lani.

Največji porast celotnega prihodka je v TOZD Tehnični papir

Realizirani celotni prihodek, dosežen v prvih devetih mesecih, znaša 4,441.068,00 din; povečanje je 43 %. Največje povečanje celotnega prihodka beleži TOZD Tehnični papir in sicer za 43 %. K temu je največ prispevala povečana vrednost izvoza (posledica padca vrednosti dinarja), povečani prihodki od obresti in povečana vrednost fakturiranih storitev (energija, vzdrževanje). Celotni prihodek je zaradi na splošno slabe likvidnosti gospodarstva nekoliko manjši, kakor bi lahko bil, če bi vsi dolžniki pravočasno zavarovali ali plačali svoje obveznosti. Večje težave se kažejo pri tozdu Veta, kjer plačilni pogoji ne ustrezajo več finančnim sposobnostim TOZD. TOZD Blagovni promet je ustvarjal svoj celotni prihodek s svobodno menjavo dela. Poleg udeležbe na skupnem prihodu pa za svoje storitve TOZD Blagovni promet zaračunava temeljnim organizacijam še 3,12 % od vrednosti nabavljenih surovin. Podatki kažejo, da je prispevek tozdov na osnovi svobodne menjave dela za TOZD Blagovni promet ugoden in celo prevelik. To pa se kaže zlasti zato, ker niso še dospele terjatve iz naslova tečajnih razlik. Po plačilu le-teh bodo prihodki v večji meri porabljeni in skladi zmanjšani. Za celotni prihodek, dosežen iz naslova prodaje papirja, tapet in z izvozom, sledi obrazložitev v nadaljevanju. Za del celotnega prihodka, ki se nanaša na obresti, naj navedemo, da so ponovno začele naraščati pasivne obresti. V

enakem obdobju lani smo ustvarili iz naslova obresti 25,831.973,05 din celotnega prihodka, v letošnjih devetih mesecih pa 95,236.819,79 din, kar predstavlja povečanje v višini 268 %. Na tak porast celotnega prihodka iz tega naslova je najbolj vplivalo gospodarno ravnanje z obratnimi sredstvi in dosledno izpolnjevanje plačilnih pogojev na področju prodaje papirja na domačem trgu. Promet meničnega poslovanja se je v primerjalnem obdobju povečal iz 739,875.924,90 na 2.996,191.764,10 din ali za 305 %.

Na porabo materialnih sredstev vplivamo vsi in to je kategorija, pri kateri lahko zavestno kaj privarčujemo

Uvodoma poudarjena povečana dinamika naraščanja porabljenih materialnih sredstev je najbolj zaskrbljujoč kazalec. Ker porabljen materialna sredstva predstavljajo 68 % celotnega prihodka, je pri njih objektivno tudi največ mogoče privarčevati, če gledamo v absolutnem znesku. S temi sredstvi gospodari, jih troši, varčuje, razmetava itd. največja večina delavcev. To je področje, o katerem bi se bilo treba največ pogovoriti. Ali se sploh zavedamo, s kakšnimi materialnimi sredstvi upravljamo in kako to svojo dolžnost opravljamo? Pregled največjih porabnikov materialnih sredstev kaže, da je TOZD Tehnični papir te stroške povečal kar za 52 % in je rekorder v absolutnem in relativnem smislu. TOZD Grafični papir je tovrstne izdatke povečal za 45 %. Ko primerjamo realizacijo določenih izdatkov z družbenim dogovorom o skupnih osnovah za urejanje določenih stroškov (Ur. list SRS 14/82, vidimo, da določeni izdatki naraščajo hitreje, kakor bi smeli. Izdatke za reprezentan-

Takole pa velikokrat Leon obupuje nad čudovito zloženimi paletami celuloze v vagonih iz Sremske Mitrovice

co, dnevnice v Jugoslaviji, prevozne stroške za službena potovanja primerjamo s porastom celotnega prihodka, izdatke za dnevnice in prevozne stroške v tujini pa primerjamo praviloma s povečanjem deleža priliva v celotnem prihodu. Ker so na področju deviznega priliva motnje, na katere ne moremo vplivati, se primerjamo s porastom deleža izvoza v celotnem prihodu. Avtorski honorarji in pogodbe o delu naj bi naraščale počasneje kakor sredstva, razporejena za osebne dohodke delavcev, stroški za reklamo in propagando pa naj bi naraščali skladno z naraščanjem dohodka. Preseganja beležimo pri vseh kazalcih in to gotovo zato, ker so osnove za povečanje teh določenih izdatkov postavljene nerealno.

Realne vrednosti iztrošenih delovnih sredstev ni moč ujeti z amortizacijo

Amortizacija po predpisani stopnji je bila v devetmesečju realizirana v višini 247,312.000 din. Njen znesek je 75 % večji od ustvarjene v primerjalnem obdobju lani. To pa tudi pomeni, da smo le za ta znesek vkalkulirali v naše proizvode izrabo osnovnih sredstev. Če pomislimo, kaj lahko zgradimo, kupimo, nadomestimo z 247,312.000 dinarji, bomo ugotovili, da tudi na področju amortizacije po predpisani stopnji, kljub navidezno visoki obremenitvi, zaostajamo za realnimi vrednostmi iztrošenih delovnih sredstev.

Kakšen bo naš dohodek drugo leto

Upravičeno smo načrtovali večjo rast dohodka — v planu smo to začrtali z indeksom 149 — še posebej, če vemo, da smo načrtovali tudi porast cen v drugi polovici leta 1983. Učinek porasta cen je opazen, ne pa tako občuten, kakor bi pričakovali. Vprašanje, kako bo z našim dohodkom v prvem polletju 1984, ko je porast cen surovin največji, naše cene pa bodo ponovno poskočile najverjetneje šele v drugi polovici leta 1984, je umestno? Drugo vprašanje pa je, kdo lahko na to odgovori? Prispevki in druga plačila iz dohodka so kljub »večnemu razbremenjevanju gospodarstva« narasli v strukturi celotnega prihodka za 1 %. Obresti od kreditov so

ostale na enakem nivoju, zmanjšala pa se je žal udeležba amortizacije nad predpisano stopnjo. To je posledica hotenja, da bi dohodek zadržali na čim višjem nivoju.

Osebni dohodki ne pokrivajo porasta življenjskih stroškov, dejanska vrednost poslovnega sklada pa močno zaostaja za absolutno vrednostjo

Čisti dohodek je v udeležbi celotnega dohodka padel; povečan je le za 32 % in ne za 63 %, kakor smo načrtovali. Je pa za 31 % presežen glede na doseženega v primerjalnem obdobju. Kaj ta dosežek v času rekordne inflacije pomeni, smo skušali že v uvodu ugotoviti in se s tem razmišljanjem ne bomo nadalje ukvarjali. V strukturi ostanka čistega dohodka za sklade je najmočnejše udeležen TOZD Grafični papir s 36 %, nekoliko slabši je TOZD Tehnični papir — s 33,5 %, nato sledi TOZD Blagovni promet z 20,7 % (o upravičenosti do skladov v taki višini smo že govorili) in nato TOZD Veta z 8,6 %. Bruto osebni dohodki so naraščali za 1-odstotno točko hitreje od dohodka in enako z deležem izvoza v celotnem prihodu. Primerjava doseženih bruto osebnih dohodkov s porastom pove, da šele v devetmesečju pokrivamo porast življenjskih stroškov I. polletja 1983. Povprečni mesečni čisti OD na delavca znaša 20.779 din; je 28 % višji kakor v enakem obdobju lani in ne pokriva porasta življenjskih stroškov. Osnovna ugotovitev je tudi lahko, da dejanska vrednost poslovnega sklada narašča mnogo počasneje od absolutne vrednosti. Tako, na videz dobro poslovanje, lahko rodi samozadovoljstvo, potrebe po izboljšanju poslovnega rezultata pa se zmanjšajo. Ob ocenjevanju dejanske vrednosti naših skladov se moramo vprašati, kaj bi pravzaprav zmogli v pogledu razširjene reprodukcije z ustvarjenimi sredstvi finančno realizirati? Šele z odgovorom na to vprašanje bomo lahko objektivno ocenjevali sklade. Pri tem je treba upoštevati še dejstvo, da moramo pretežni del poslovnega sklada nameniti za obratna sredstva. Potreba po teh sredstvih iz dneva v dan narašča in to bolj zaradi vplivov inflacije kakor zaradi povečanja proizvodnje.

Izidor Furlan

Poročali naj bi delegati?!

Delegati — tudi naši! — so na septembrskih sejah skupščin samoupravnih interesnih skupnosti sklepali o pomembnih stvareh, ki zadevajo prav vsakega izmed nas. V informacijah smo zapisali apel delegatom — predsednikom konferenc posameznih delegacij SIS — naj v oddelek za informiranje dostavijo informacijo o sklepih skupščin. Pa nikar ne mislite, da smo dobili vsaj eno. Nobene. Ne, da nihče ni prinesel zapisane informacije, tudi ni nihče prišel preprosto povedat, kaj je bilo sklenjeno in tudi nobeden se ni opravičil ali dejal, da pač ni kaj povedati. Ob tem se človek zamisli in vpraša, zakaj? Ali delegati sploh niso šli na seje skupščin, ali so pozabili na svojo delegatsko dolžnost v smislu informiranja delovne sredine, ali ne berejo informacij, ali pa je delegatski sistem enostavno zatajil? Morda se v tem majhnem manevrskem prostoru enostavno ne morejo več obračati in znajti?

In ker se mi je zdelo potrebno, da je o stvareh, s katerimi se vsakodnevno srečujemo, ki so sestavni del našega življenja, kljub temu kolektiv obveščen, sem se pač podala na lov za informacijami sama.

Razen v izobraževanju so bili vsi predlagani ukrepi tudi sprejeti

Zakoni so zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja sredstva prispevnih stopenj za družbene dejavnosti omejili, nekaj sredstev bo treba celo vrniti združenemu delu.

Rezultati gospodarstva v prvem polletju letošnjega leta terjajo omejevanje vseh oblik porabe; tako osebne, investicijske, splošne, kot tudi skupne. V sleherni samoupravni interesni skupnosti je zato bilo nujno sprejeti takšne ukrepe, ki bodo ob manjših sredstvih zagotovili uresničevanje programov na področju družbenih dejavnosti. Predlogi terjajo resno stabilizacijsko obnašanje v vseh izvajalskih organizacijah, del ukrepov pa je vezan tudi na večjo soudeležbo uporabnikov, v glavnem pa naj bi bili tako izvajalci kot uporabniki enako obremenjeni.

Na sejah naših občinskih skupščin SIS so bili predlagani ukrepi v glavnem vsi sprejeti. Izjema je le šolstvo, kjer ni bila sprejeta sprememba normativa učenec v razredu, saj je pri 36 učencih v razredu močno vprašljiva kvaliteta pouka; prispevek staršev — 150 dinarjev — za otroke v oddelkih podaljšanega pouka ni bil sprejet glede na to, da je celodnevna šola, ki je na kvalitetno višjem nivoju kot podaljšano bivanje v šoli, brezplačna; tudi za 400 dinarjev mesečno povečan prispevek za glasbeno šolo ni bil podprt, ker bi s tem lahko onemogočili glasbeno izobraževanje nekaterih zelo nadarjenih otrok, ki ne bi mogli plačevati tolikšne šolnine, kar bi bila škoda za našo družbo.

Pod vprašajem so bile tudi razne interesne dejavnosti v šoli, ki so možne le, če je vanje vključeno vsaj 15 otrok.

Če bi vse predlagane ukrepe v izobraževanju sprejeli, bi prišlo do prevelike obremenitve izvajalcev, premajhna pa bi bila obremenitev uporabnikov. Učitelji bi bili za že tako »sramotno« nizke osebne dohodke še bolj obremenjeni. Zato bo uveljavljanje teh ukrepov potekalo postopoma.

Zdravje je res največje bogastvo

V zdravstvenem varstvu se prispevna stopnja povečuje, povečujejo pa se tudi participacije za storitve. Po mnenju razlagalcev predlaganih ukrepov je to **edini izhod** za možnost opravljanja te dejavnosti, kljub temu pa razlika med potrebnimi in razpoložljivimi sredstvi v celoti ne bo

pokrita. Razširil se bo tudi krog oseb, zavezanih za plačilo participacije.

Od 1. oktobra dalje je treba za vsak prvi pregled v osnovni zdravstveni ambulanti plačati 50 din (to je bilo tudi že doslej), za obisk zdravnika na domu 300 din, za vsak prvi pregled pri specialistu 115 din in za ponovnega (vendar samo za tri!) pa 60 din, za obisk pri zdravniku v nočnem času bo treba odšteti 200 din (pri specialistu 440 din). Pri zobozdravniku bo treba plačati za vsako zalivko (plombo) 60 din, za belo zalivko v vidnem sektorju zobovja pa bo treba k šestim dodatki še 150 din, za polno kovinsko prevleko 500 din, za inlay nazidek 300 din, za vsako krono z zatičem 650 din, za vsak člen v mostovni konstrukciji 300 din, za opornico, gred ali jahač 300 din, za začasno prevleko 110 din, za totalno protezo 1000 din, za

recept so oproščeni vsi, ki so stari nad 70 let in osebe z najmanj 70 % telesno okvaro. Tisti, ki trajno potrebujejo dializo, so oproščeni prispevka za reševalno vozilo. Bolniki z zvišanim krvnim pritiskom in tisti, ki se zdravijo zaradi nalezljive bolezni, za katero je obvezna prijava, ne plačajo participacije za prvi kurativni pregled.

Oprostitev (delne ali popolne) plačila participacij ugotavljajo zdravstveni delavci po opravljnih zdr. storitvah pacientu na osnovi dokumentiranih potrdil (zdravstvenih knjižic, odločbe, poštne nakaznice za pokojnike...).

Če kdo uveljavlja pravico do zdravstvenih storitev mimo dogovorjenih standardov in normativov, mora sam pokrivati razliko v ceni storitve.

Zdravstvene ustanove morajo sprejete spremembe samouprav-

Ob tednu upokojujencev v oktobru je veliko število članov društva upokojujencev iz Polja obiskalo našo tovarno

parcialno protezo 1200 din, za vsako reparaturo proteze 150 din, ob tem pa mora uporabnik plačati tudi celotno vrednost uporabljenih kovine in ločeno zaračunanega materiala. Tudi zlato bodo morali uporabniki prispevati sami brez povračila stroškov.

Za zdravilo na receptu je za vsak omot treba v lekarni plačati 40 din, za prevoz z reševalnim avtomobilom 200 din, povečane so vse participacije za razne ortopedske pripomočke, slušne aparate in drugo; za oskrbni dan v bolnišnici je treba prispevati 200 din; zmanjšan je tudi obseg zdraviliškega zdravljenja. Zaradi vsega tega pa zdravniki ne bodo prav nič bolje plačani.

Participacije so oproščeni uporabniki, ko gre za novorojence, dojenčke, predšolske in šolske otroke, učence in študente usmerjenega izobraževanja, nosečnice, vendar le pri zdravljenju, ki je v neposredni zvezi z nosečnostjo (ginekološko zdr.), porodnice, udeležence NOV, vojaške vojne invalide, španske borbe, borbe za severno mejo in slovenske vojne dobrovoljce iz vojn 1912-1918, varovance v socialnih zavodih in prejemnike družbenih denarnih pomoči, upokojujence z varstvenim dodatkom, upokojujence, ki prejemajo zajamčeno pokojnino in za njihove družinske člane, ki jih preživljajo, delovne invalide, paciente, katerih po prečni mesečni osebni dohodek ne presega 8000 din, če živijo sami; če živijo z drugimi člani gospodinjstva pa, kadar povprečni mesečni OD ne presega 6800 din na člana.

Prispevkov participacij so oproščeni tudi tetraplegiki in paraplegiki, vsi tisti, ki se zdravijo za nalezljive bolezni, za katere je predpisano obvezno zdravljenje (karantenske bolezni, aktivna pljučna tuberkuloza, spolne bolezni), zdravljenje malignih rakastih obolenj, hemofilije, skleroze multipleks, sladkorne bolezni, duševne bolezni, mišične in živčno-mišične bolezni ter pri preventivnih in zdravstveno vzgojnih ukrepih.

Participacije za prvi kurativni pregled in prevzem zdravila na

nega sporazuma o uresničevanju zdravstvenega varstva, ki so stopile v veljavo 1. oktobra letos, izvajati dosledno. Kolikor bi v zdravstveni ustanovi njeni delavci omogočili uporabnikom — pacientom — pridobitev pravice oziroma storitve v nasprotju z določili sprejetega sporazuma, nosijo sami materialne posledice, ker jim zdravstvena skupnost zmanjša znesek povračila za opravljene storitve. Zato se nikar ne jezimo na naše sestre v ambulantah, ki tudi s pobiranjem participacije opravljajo eno od zadanih delovnih dolžnosti; prav gotovo jim ta delovna naloga ni v posebno veselje. Mi pa moramo vedeti, da k zdravniku brez denarja ne moremo priti.

Zneski participacije so precej boleči zato, ker je pri njih vidna zelo močna zaostritev. Doslej se namreč na področju zdravstva nismo obnašali kot dobri gospodarji, pa naj si bo to od obiskov pri zdravniku in v ambulantah do »racionalne« porabe zdravil, pa tudi kje drugje ne. Za te večje participacije pa seveda izvajalci ne morejo zagotoviti boljših storitev. Naj še povemo, da tako rigorozni ukrepi veljajo **samo** v ljubljanskih občinah, druge po Sloveniji pa ta zaostritev sploh ni tako ostra. In zakaj ustvarjanje take neenakopravnosti ob vsem solidarnostnem prelivanju?

Družbena pomoč le za resnično ogrožene

Socialno skrbstvo dobiva v tem obdobju dodatne naloge, zato se stopnja povišuje, program pa se projicira na striktno upoštevanje strogih kriterijev za zagotavljanje socialne varnosti ogroženih posameznikov in skupin občanov. Družbena pomoč naj bi prejemali le resnično ogroženi, ta pa mora biti hitra in učinkovita. Oživiti je treba akcijo uvajanja raznih oblik prostovoljnega socialnega dela in skrbi za posameznike. Raven socialno-skrbstvene pomoči v ljubljanskih občinah bo treba še bolj poenostaviti.

V okviru pravic do socialne varnosti pri iskalcih zaposlitve

bodo skupnosti za zaposlovanje dosledno izvajale predlagano vrsto ukrepov. Priprava za zaposlitev bo izključno usmerjena samo na take oblike usposabljanja, ki bodo zagotavljale zaposlitev. Na področju usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb bo osnovna usmeritev na čimprejšnjo dogovorjeno zaposlitev z organizacijo združenega dela.

Dražje predstave in višje članarine

Sredstva za kulturo in telesno kulturo niso velika. Delovne organizacije na področju kulture bodo morale povečati lastni prihodek z višjimi cenami vstopnic, manjšim številom premier, prekinjena bodo tudi nekatera investicijsko vzdrževalna dela v okviru ljubljanske kulturne skupnosti. V Mostah smo ujeli »zadnji vlak« z opremljanjem nove knjižnice (iz sredstev lj. kult. sk.) v novem domu občanov na Fužinah.

Ob vseh ukrepih pa ljudskoprosvetno delovanje pri kulturi ni okrnjeno. Samo volja, volja....

Tudi pri telesni kulturi se obseg programov oziroma se lastne udeležbe občanov povečujejo; članarine v telesno-kulturnih organizacijah se bodo povečale, poostrene pa bodo selekcije v procesu vrhunškega športa in dan večji pou-darek statusu amaterskega športnika. Odpasti bodo morale nekatere telesnokulturne prireditve v Ljubljani.

Skrb za najmlajše

Najbolj kvalitetno obdelani in razdelani so ukrepi pri otroškem varstvu. Normativi se morajo dosledno upoštevati, in to tako pri številu vključenih otrok kot kadrovski. Prehranjevanje mora ostati na isti višini. V vseh ljubljanskih občinah je prispevek staršev za posamezne starostne skupine enak. Od ekonomske cene družijo starši povprečno 42,2 %. Cena vzgojnovarstvenih storitev v mesečnem znesku je za starše otrok, vključenih v dnevno vzgojo in varstvo v VVO za 10 % večje in

znaša za otroke v prvi starostni skupini (jasli) 6090 din, v drugi starostni skupini 4060 din in za otroke, vključene v varstveno družino 5327 din. Proučena bo tudi možnost 10-stopenjske lestvice za diferencirano udeležbo staršev v ceni storitve; družine z večjimi osebnimi dohodki bi tako prispevale 80 %, družine z manjšimi pa 20 % od enake cene. Sedaj je diferenciacija nekoliko drugačna, drago je pa vseeno in v vrtcih je občutno manj navala (tega sploh ni več).

In vedno bolj ugotavljamo, da smo delovno vzgojo otrok zane-marili, da se pojavlja vedno več nehumanega odnosa do otrok, da se zaradi odtujevanja in pehanja za materialnimi dobrinami (pri nekaterih) in za vsakdanji kruhek (pri večini) zmanjšujejo pogoji za zdrav in human razvoj otrok, da se v Ljubljani pojavlja vedno več delikventne mladine... Na mladih pa naj bi rod slonel, naj bi se družba razvijala?!

Ob prelevanju vseh teh ukrepov ugotovimo, da je bil za oktober 1983 prispevek od bruto osebnega dohodka za SIS družbenih dejavnosti manjši in sicer za 1,12 % (od 28,97 se je znižal na 27,85 %), za november pa se je zbirna stopnja še znižala na 26,55 %, to je še za 1,30 %; skupno zmanjšanje plačila od BOD je torej 2,42 %, od neto osebnega dohodka pa bo treba za te dejavnosti prispevati znatno več kot doslej. Obremenitev združenega dela se res za malenkost znižuje, zato pa se osebna finančna obremenitev vsakega posameznika močno povečuje. In ob vsem tem nekateri še vedno trdijo, da je Jugoslavija na zadnjem mestu v Evropi po odstotku, ki ga delavci dajemo državi. O umetnosti take primerjave naj presodi vsak sam.

In kaj ob vsem tem pravi sindikat? Dal je veliko pripomb na programe SIS, že v predpripravi je bilo precej rigoroznih ukrepov okleščeno najhujšega, skupščinski delegati pa so vendarle morali na koncu sprejeti obrazložitev predlogov, podkrepjene z živimi dejstvi. Kaj pa naj bi drugega.

Vida B.

Sindikat v boju proti alkoholizmu

Alkoholizem je kot socialna bolelost čedalje večkrat predmet obravnav v okviru zdravstvenega varstva tako delavcev v delovnih organizacijah, kot občanov v krajevnih skupnostih.

Iz podatkov analize, ki jo je pripravil svet za življenjske in delovne razmere pri občinskem sindikalnem svetu ZS Moste-Polje lahko ugotovimo, da se s problematiko alkoholizma srečujemo kar v 70 % delovnih organizacij naše občine. Z njo se srečujemo tudi v naši delovni organizaciji, zaradi česar smo v mesecu novembru — v mesecu boja proti alkoholizmu — pripravili razgovor na temo »Boj proti alkoholizmu«, ki ga je vodil doktor Razboršek. Razgovora so se udeležili tako sindikalni kot družbenopolitični delavci in neposredni vodje proizvodnje, njegov namen pa je bil, seznaniti se s posledicami alkoholizma in z dejavnostjo sindikata na področju boja proti alkoholizmu. Delovanje sindikatov za odpravo prekomernega pitja naj bi bilo usmerjeno v naslednje aktivnosti:

— Ta naloga sindikata mora biti prisotna v vsaki osnovni organizaciji zveze sindikatov, torej v vseh delovnih sredinah.

Reševanje primerov alkoholizma mora biti ob pomoči OOOZ vodeno v okviru strokovne in zdravstvene službe.

— OOOZ se bodo zavzemale zato, da je vsako prinašanje alkohola, uživanje alkohola ali prihajanje na delo v vinjenem stanju kršitev delovne dolžnosti. To velja za vse delavce enako.

— OOOZ morajo sodelovati pri odkrivanju posameznih bolnikov in reševanju njihovih socialnih primerov.

— V svojih aktivnostih naj bi OOOZ razpravljale o posledicah alkoholizma za posameznika, njegovo družino, za delovno okolje ter o obnašanju sodelavcev do zdravljenih alkoholikov.

— OOOZ naj bi bile pobudnik, da bi v samoupravne akte vnesli primerna določila o postopkih in ukrepih v zvezi z alkoholiki.

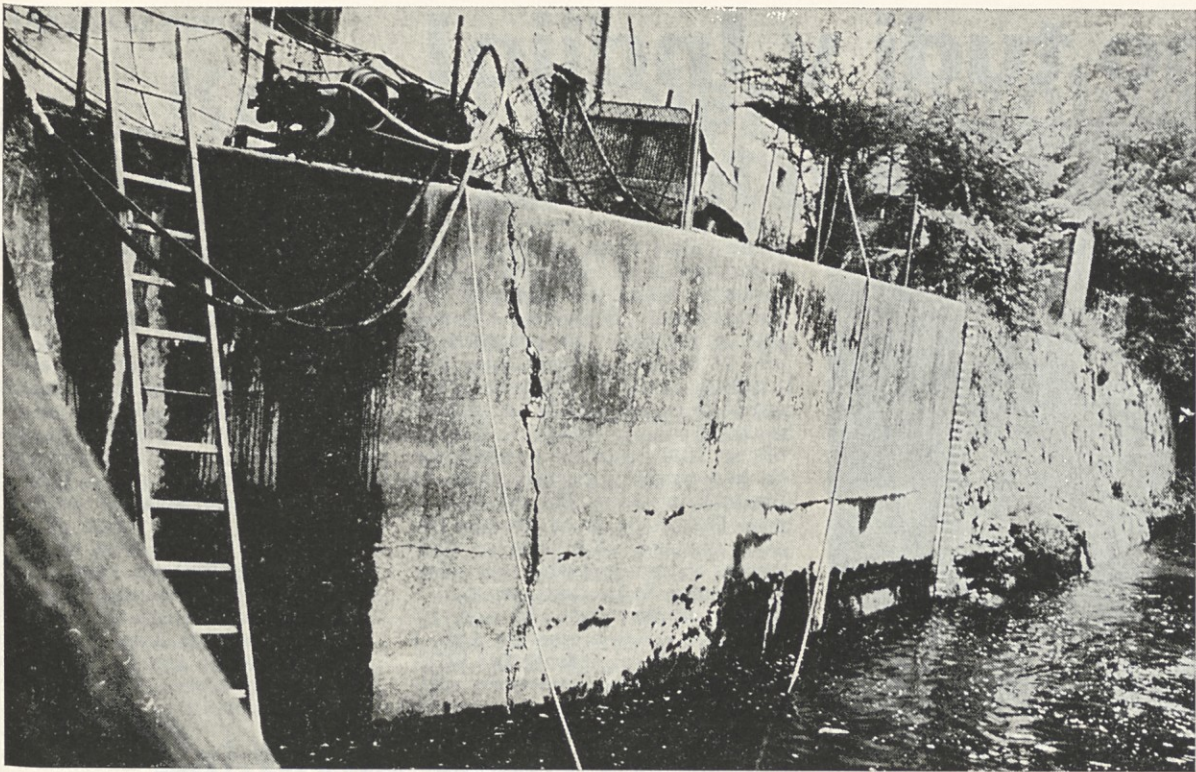
— O svojih aktivnostih v boju proti alkoholizmu naj bi OOOZ podale oceno dela v glasilih združenega dela oz. v drugih informativnih glasilih.

— Naloga občinskega sindikalnega sveta naj bi bila predvsem v tem, da bi aktivno sodeloval pri uresničevanju odloka o prepovedi točenja alkoholnih pijač pred 7. uro zjutraj, vsaj enkrat letno pa bi obravnavali probleme alkoholizma s predstavniki vseh OOOZ, kjer bi se dogovorili tudi za skupne akcije.

Za učinkovitejšo odpravo alkoholizma v naši DO bo potrebno izvesti vrsto sindikalnih aktivnosti. Sindikat bo moral posvetiti mnogo več pozornosti vsem oblikam preprečevanja alkoholizma, pa tudi sankcijam. Ob tem pa mora biti izvajana politika brezkompromisna in ne sme razlikovati delavcev na fizične in umske.

Pospešena aktivnost sindikata na tem področju mora biti usmerjena tudi na sistemsko rešitve z obveznim zdravljenjem.

Joža Razdevšek

Zob časa in vpliv vode sta na stoletnem obrežnem fužinskem zidu pustila svoje sledove; potrebna je bila sanacija

Zahtevno delo ob rekonstrukciji HE Fužine bo rodilo nove vevške kilovate

Letošnje dolgo vroče poletje, ki se je potegnilo tja v jesen, je bilo silno lepo, vendar tudi zastrašujoče, saj je pričelo primanjkovati pitne vode, zemlja je ječala v razsušenih razpokah, ribe v strugah so hlastale za kisikom in se v redkih tolmunčkih borile za svoj obstoj, ohromljene pa so bile tudi turbine, ki proizvajajo dragoceno električno energijo s pomočjo vodne sile. Naš fužinski jez je bil »suh« in obnovljena turbina levi breg je utihnila. Vsa voda, kar jo je tedaj Ljubljana premogla, je komaj vrtela agregat na desnem bregu. Tako silno nizek vodostaj, kakršnega ne pomnimo že 40 let, pa smo Vevčani izkoristili za pomembna dela ob pripravah na postavitev novega agregata za proizvodnjo domače električne energije na levem bregu Fužin.

O tem, da je Papirnica Vevče 27. decembra lani podpisala z Rudis Inženiringom pogodbo za prvo fazo rekonstrukcije HE Fužine, smo že poročali. Pogodbena vred-

nost objekta je 115,968.331 dinarjev, rok izgradnje pa je 24. junij 1985.

Pogodbene obveznosti Rudis Inženiringa obsegajo kompleksen inženiring, ki zajema kompletno organizacijo izvedbenih del od projektiranja do izdelave opreme, koordinacijo med projektanti in izvajalci, organizacijo in izvedbo montaže ter preizkusno obratovanje, nadalje spadajo v obveznost po pogodbi vsa gradbena sanacijska dela, izdelava in montaža strojne opreme ter izdelava in montaža elektroopreme. Posebej moramo poudariti, da Rudis Inženiring sodeluje tudi pri financiranju objekta kot posojilodajalec Papirnici Vevče s kreditom 40,000.000 din s triletnim odplačilnim rokom.

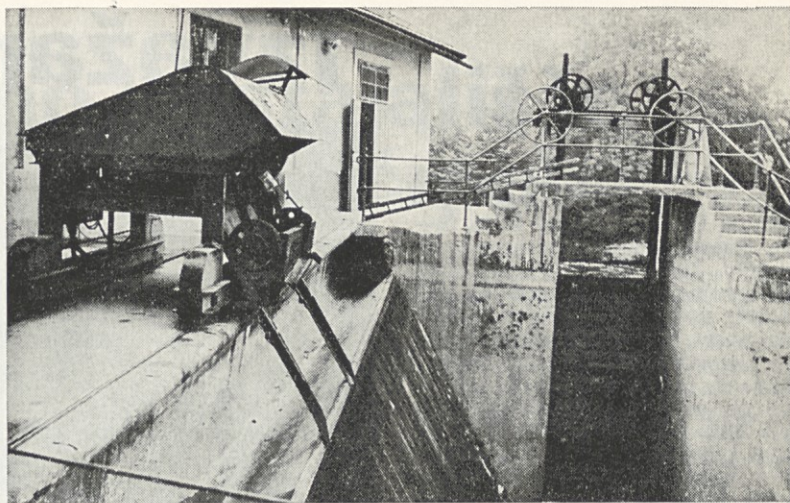
Takoj po podpisu pogodbe in zavarovanju sredstev v skladu z zakonom o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, so bile s posameznimi dobavitelji dogovorjene obveznosti in

hkrati plačani avansi, ki so bili pogoj za fiksno ceno. Ta pa pomeni, da bo za realizacijo objekta v pogodbenem roku veljala sklenjena cena na dan podpisa pogodbe. V današnjem času, ko cene skačejo v višave z vedno novimi rekordi v kratkih časovnih intervalih, predstavlja tak način sklenitve posla ob današnjem roku izdelave precejšen prihranek finančnih sredstev.

Po programu so bila gradbena dela predvidena v letu 1984. Vendar pa je bilo na osnovi skupnega dogovora naše investicijske službe in Rudisovih sodelavcev sklenjeno, da ugoden vodostaj Ljubljane v poletnih mesecih izkoristimo prav za gradbena dela.

Tako, kot za vsako vrsto del, je bilo tudi za gradbena treba najprej izdelati tehnično dokumentacijo; po prvotnem programu je bila predvidena izdelava izvedbene dokumentacije teh del za konec letošnjega avgusta. Po premišljeni koordinaciji in ob razumevanju projektantov IB-Elektroprojekta so bili ti projekti izdelani sukcesivno od julija do avgusta 1983, kar je omogočilo pričetek gradbenih del ob najbolj ugodnem vodostaju.

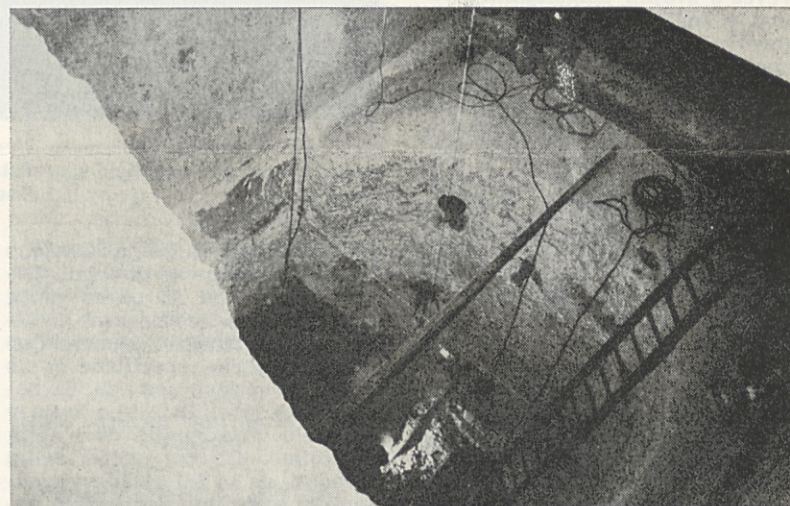
Na zaščitnih zidovih in ob ustju sifona sta zob časa in vpliv vode zapustila vidne sledove. Zato je bila najprej potrebna sanacija obstoječega; z injiciranjem je Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij (ZRMK) dosegel potrebno stabilizacijo. Podbetoniranje levo-obrežnega zidu, ki ga je izvedlo podjetje SCT, zaradi zelo nizkega vodostaja ni predstavljalo večjih težav. SCT izvaja tudi ostala gradbena dela; narediti je bilo treba osnovno ležišče za generator in turbino ter izdelati novo obliko iztočnega sifona. Vrednost teh del je ocenjena s 5,000.000 dinarji. Čeprav v celotni vrednosti rekonstrukcije to ne predstavlja veliko, pa so dela zaradi omejenega prostora in potrebne natančnosti zelo zahtevna. Po mnenju gradbenikov je delo interesantno, ker se razlikuje od običajnih gradbenih del, obenem pa daje zanimiv vpogled v gradbeno delo iz začetka tega stoletja. Neverjetno trden beton so takrat poznali, saj se tam, kjer je treba stari beton porušiti, pojavljajo velike težave; »zgodovinski« beton je tako trden in kvaliteten, da se ob njem lomijo tudi dleta iz najboljšega jekla. Prav zaradi tega so dela šla počasneje od rok, kot bi šla lahko sicer in kot je bilo zamisljeno. Zaradi uporne trdote stoletnega betona je bilo treba delo z udarnimi kladivi zamenjati z miniranjem. Miniranje so prevzeli strokovnjaki Geološkega zavoda.

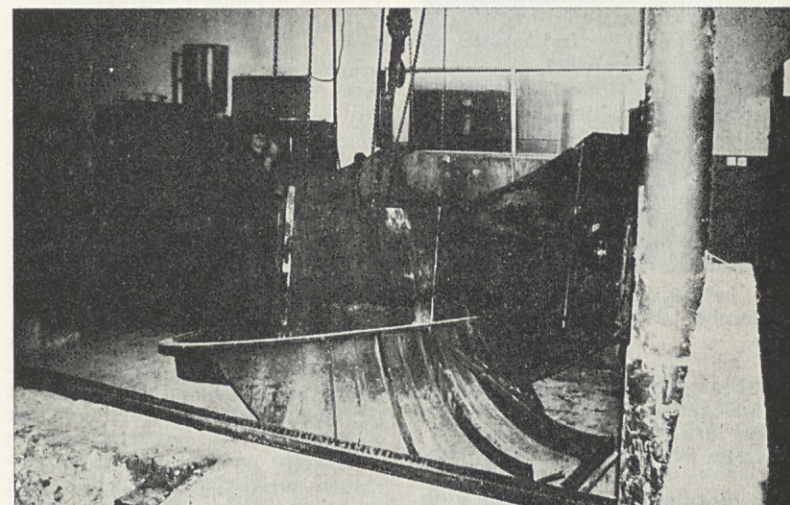
Star čistilni stroj HE Fužine je svoje že odslužil; zamenjal ga bo nov, ki bo imel večjo čistilno kapaciteto in bo omogočal boljši izkristek vodne mase

Zvesti čuvaj fužinskega gradu, naše elektrarne in velik prijatelj fužinskih električarjev

Priprave na komplicirano montažo sifona za potrebe nove turbine v HE Fužine

Takole so izgledale sifonske obloge pred montažo

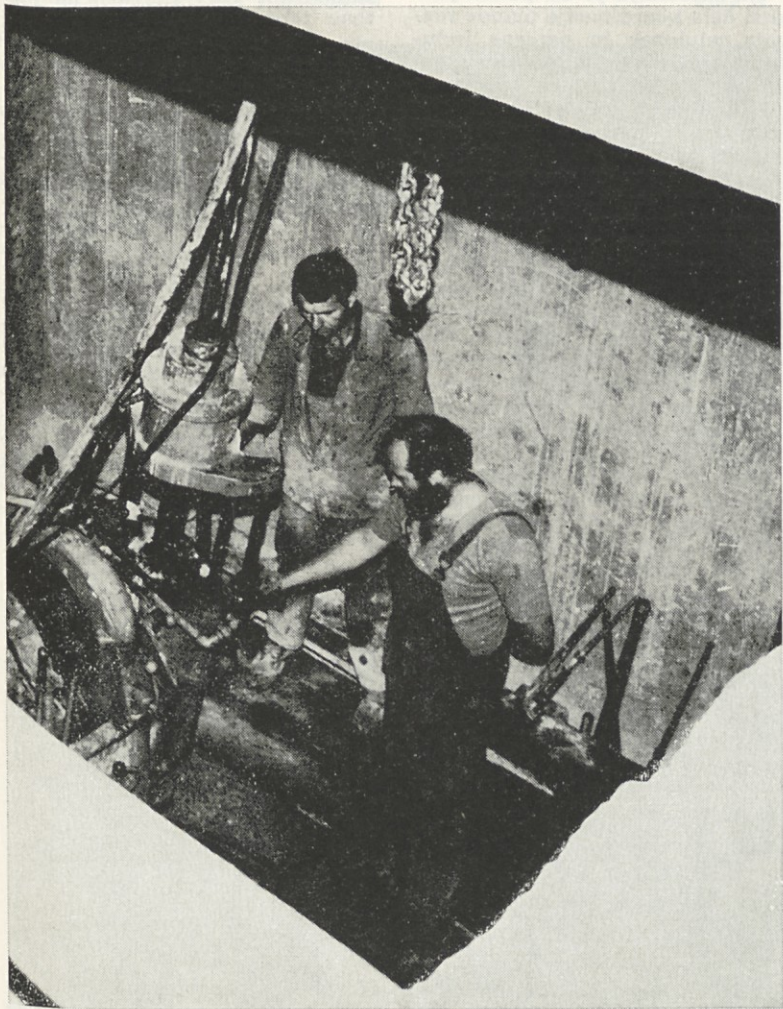
V času izvajanja prvih gradbenih del je bila v Litostroju organizirana obsežna akcija za izdelavo spodnjega in zgornjega dela opaža sifona. Naj povemo, da je bila izdelava opaža za zgornji del sifona predvidena šele v prvem kvartalu leta 1985, izdelava spodnjega opaža pa sploh predstavlja dodatno delo. In samo predčasna izdelava opažev je lahko omogočila zaključek gradbenih del v letošnjem letu, kar je Litostroju kljub velikim izvoznim obveznostim vseno uspelo; oba dela sta bila do oktobra pripravljena za

montažo. Pri tem pa ne gre spregledati zasluga prizadevnih litostrojskih strokovnjakov — predvsem tov. Ermena in inž. Kejžarja. Ob zaključku redakcije našega glasila se je zaključevala tudi montaža obeh delov sifona.

Tudi to, da bodo vsa gradbena dela zaključena že v letošnjem letu, je poleg dogovorjene fiksne cene seveda omembe vreden prihranek.

V pogodbenih delih je med strojno opremo zajet tudi nov

(Nadaljevanje na 7. strani)

Gradbena dela ureditve osnovnega ležišča za generator in turbino so bila zelo zahtevna in odmerjen jim je bil silno majhen manevrski prostor v devet metrov globoki »luknji«

Izvažamo tudi v Indijo!

Po skoraj dvajsetih letih prodaje na indijsko tržišče se je izvoz papirja iz naše delovne organizacije povečal tako, da predstavlja trenutno skoraj 10 % vsega jugoslovanskega izvoza v to deželo. Jasno je, da je ves izvoz preskromen, vendar smo na naš delež upravičeno ponosni. Med državami, kamor izvažamo (vseh je okrog 40), se je Indija uvrstila že na peto mesto. Letna količina bo po vsej verjetnosti preseгла 2000 ton, po vrednosti pa se tudi približujemo meji 2 milijonov dolarjev. Indija spada v skupino prvih šestih držav s preko 1500 ton letno dobavljenih količin papirja in vrednostno mejo preko 1 milijon dolarjev deviznega priliva. Zanimivo pri tem je še to, da smo doslej izvažali v to državo le najkvalitetnejši papir, obojestransko premazan za umetniški tisk. Nadalje ima izvoz v to državo prednost tudi zaradi manjših carinskih dajatev uvoznikov na osnovi tripartitnega sporazuma med Jugoslavijo, Indijo in Egiptom, katerega so podpisali pokojni predsedniki Tito, Nehru in Naser. Izvoz v Indijo opravlja izvozni oddelek tozda Blagovni promet Papirnice Vevče direktno indijskim kupcem, katere interese zastopa Intertrador Jugo Intraco s svojimi izpostavami v New Delhiju, Bombayu, Madrasu in Calcutti. Zaradi različne razvitosti gospodarske strukture Indije je prodaja zelo razdrobljena; nastopa namreč okrog 150 kupcev, posamezne dobave pa so tudi za naše pojme majhne, saj se gibljejo od treh ton naprej, vendar redko presegajo količino 30 ton. Poudariti moram, da si je Papirnica Vevče s svojim dolgoletnim izvozom v Indijo med indijskimi trgovci s papirjem pridobila dobro ime s svojim EMONA REAL ART PAPER. Poleg njihove nacionalne proizvodnje premazanih papirjev, ki so v kvaliteti za stopnjo slabši, se na indijskem trgu pojavlja papir s Japonske, Južne Koreje, Skandinavije, Zapadne Nemčije in Avstrije. Zlasti Japonska si je pridobila svoj sloves z odlično kvaliteto, izraženo v izredno visoki belini in sijaju ter ugledno embalažo, kar je za to tržišče sila pomembno; govornijo celo o kompleksu po belini in sijaju. Zato dosega Japonci tudi boljše prodajne cene, pri ostalih tekmečih pa so cene nižje, konkurenčne za visokokvalitetne papirje. Zato smo tudi bili v tem letu prisiljeni znižati ceno za 50 dolarjev pri toni, vendar se bojim, da še premalo, če ne bo prišlo do oživitve konjunktura na svetovnem trgu, v kolikor bomo hoteli ostali konkurenčni oziroma še naprej izvažati v Indijo iste ali celo povečane količine.

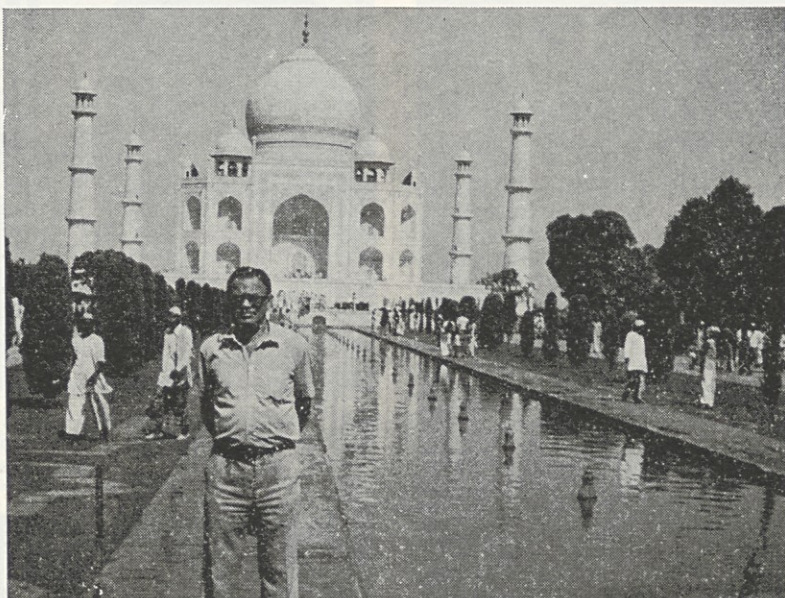
V zadnjih dveh letih so bile reklamacije indijskih kupcev papirja pogostejše. Strnemo jih lahko v naslednje skupine:

- nestalna kvaliteta,
- slaba embalaža in pakiranje,
- netočno štetje listov v risih,
- belina in sijaj kot izredno pomemben dejavnik uspešne prodaje.

Nabrlo se je že več vprašanj ob povečanju izvoza, zato so nekateri kupci zahtevali obisk predstavnika tovarne, da bi se z razgovori ta vprašanja razčistila. Tudi zastopnik Jugo Intraca je večkrat urgiral obisk in tako smo se odločili, da po večletni prodaji v to deželo poskušamo na licu mesta oceniti naše nadaljnje možnosti.

Napravili smo program potovanja in sicer, da obiščemo predstavništva v Bombayu, Madrasu in New Delhiju, vodje predstavništva v teh mestih pa so organizirali razgovore z glavnimi kupci, uvozniki, agenti in potrošniki naših papirjev.

Končna ocena obiskov in razgovorov je, da je Indija veliko, razdrobljeno in zahtevno tržišče. Vseh možnosti plasmaja nismo izkoristili. Čeprav je to oddaljena dežela, se kljub vsemu moramo

Agra — Taj Mahal — monumentalni indijski spomenik zapravljenosti

Bombay — park, imenovan Viseči vrtovi, pod katerimi je mestni vodni rezervoar; sprehod s predstavnikom Jugo Intraca in njegovima sinovoma

zelo potruditi, da bomo doseženo obdržali in izvoz še povečali. Osnovni pogoji za to pa so poleg kvalitete še primerne cene, optimalen asortiment komercialno tehnične oskrbe, specifične za to tržišče. Prepričan sem, da, če bomo vse to izpolnili, lahko izvoz v to deželo v naslednjih dveh letih podvojimo. Ob tej priliki želim povedati, da so Intertradorji predstavniki s svojimi indijskimi pomočniki v vseh naštetih mestih prizadevni delavci in da je od njihove delovne iniciative precej odvisna uspešnost nastopanja.

Čeprav sem obiskal poleg naštetih mest samo še Agro, bo za bralce morda zanimivo, če razen vtisa v sestavku omenim še nekaj splošnih vtisov s potovanja. Potoval sem z avionom in sicer na relaciji Zagreb — Frankfurt — Bombay — Madras — New Delhi — Frankfurt — Zagreb. Avionska vožnja iz Frankfurta do Bombaya je trajala osem ur in pol, ob povratku iz Delhija do Frankfurta pa devet ur. Zato tudi ni čudno, da obstoja med našim načinom in pogoji življenja ter indijskimi tako velika razlika. Ni razlike samo zaradi drugačne klime, saj so bili dnevi sredi oktobra topli kot v naši največji poletni vročini, prav tako pa tudi noči s temperaturo preko 30° C, ampak tudi zaradi drugačne zgodovine, razvoja, šeg, navad in običajev. Indija je dežela kontrastov, bogatstva in revščine, zaostalosti in napredka, zgodovine in sedanosti, lepote in bede. Kjer je dovolj vode in nege obstoja bujna rast — v nasprotju z izsušenimi predeli, subtropsko rastlinstvo s svojo lepoto v primerjavi z lepo obdelanimi kmetijskimi površinami in pretežno zelo ekstenzivnim in zaostalim agrarom. Stara mestna jedra so prenaseljena. Mravljišča ljudi. Higijenske prilike so v primerjavi z našimi neprimerljive. Zato priporočajo uživanje hrane in kakršnihkoli pijač samo v priznanih hotelih. Pred potovanjem je potrebno dvakratno cepljenje

proti koleri, tablete proti malariji pa je treba uživati še šest tednov po povratku. Rumena mrzlica še ni v celoti zatrita. Tudi gobavce sem videl.

Indija je velika dežela; ocenjujejo, da ima od 600 do 800 milijonov prebivalcev. Razteza se od Indijskega oceana na jugu z Arabskim in Bengalskim zalivom ob polotoku, do Himalajskih gora na severu in do sosed kot so Pakistan, Afganistan, Kitajska, Nepal, Bangladeš, Burma ter Sri Lanka na jugu. Razteza se od 8. do 37. vzporednika in od 67° do preko 100 stopinj zemljepisne širine. Precejšen del ozemlja ima subtropsko klimo z zelo vročim poletjem in toplo zimo ter znanimi monsunskimi obdobji od julija do septembra. Zato priporočajo obisk dežele od konca septembra do aprila. Z ozirom na razsežnost države je osnovna delitev na sedem delov kot so: Zapadna Indija, Centralna Indija, Rajastan, Severna Indija, Kashmir, Vzhodna Indija in Južna Indija. Politično upravno pa se deli na pokrajine ali države, ki so različnih velikosti, različne razvitosti in narodnostne sestave ter vere. Zaradi zanimivosti jih navajam: Punjab, Jammu & Kashmir, Himachal Pradesh, Haryana, Delhi, Uttar Pradesh, Rajastan, Madhya Pradesh, Gujarat, Maharashtra, Goa — Daman & Diu, Karnataka, Lakshadweep, Kerala, Tamil Nadu, Pondicherry, Andra Pradesh, Andaman & Nicobar Islands, Orissa, Bihar, West Bengal, Sikkim, Meghalaya, Assam, Arunachal Pradesh, Nagaland, Manipur, Tripura, Mizoram.

To, kar občasno čitamo o ravnanju s pokojniki pri različnih verah in sektah, je res. Tudi na lastne oči se je možno o tem prepričati. Mnogo ljudi živi v mizerijah in priklikah. Ob tem pa skoraj ne vidiš nesrečnih in žalostnih obrazov. Tudi pri beračih ne.

Avtomobilski promet poteka po levi strani ceste, ki so polne avtomobilov, kolesarjev, taksijev,

rikš, dvo in trokoles, volovskih vpreg, pešcev, občasno pa se vidi tudi slona ali kamelo. Človek dobi vtis da vlada izredna anarhija, vendar prometnih nesreč skoraj ni; v vsem času sem videl samo dve lažji. Časopisi so polni vesti o kriminalu in drugih obračunavanjih. Trgovcev, kramarjev, prodajalcev in preprodajalcev je vse polno, prav tako tudi majhnih obrtnih delavnic. Tovarne so redke. Morda bo zanimiv podatek, da je samo v Delhiju okrog 1500 trgovcev s papirjem, da je v središču mesta v enem od mestnih predelov 120 trgovnic s papirjem in da je za prodajo papirja posebna ulica, kjer so trgovinice ob trgovnicah, specializirane samo za prodajo papirja.

Med zanimivostmi, ki sem jih videl, naj posebej omenim Agro s Taj Mahalom in praznik DU SHE-RA (16. oktobra), posvečen sežiganju ogromnih figur lutk, ki predstavljajo zlo. Obredu so pri-

sostvovali zelo imenitne osebnosti kot: predsednik Sail Singh, Indira Gandhi, Indirin sin Randshiv Gandhi, ki je generalni sekretar kongresne stranke, guverner, župan Delhija, podpredsednik in diplomatski zbor.

O vtisih bi lahko zapisal še marsikaj, čeprav je bil namen sestavka predstaviti izvoz vevškega papirja v Indijo, v državo, ki je oddaljena tisoče kilometrov, vendar kot vidimo tudi oddaljenost ni ovira, da se dobro blago ne bi prodajalo, našlo kupca in porabnika. Zato se ne čudim izjavi nekega večjega našega kupca v daljnem Madrasu, ki mi je rekel: »Veseli me, da sem vas spoznal, spoznal predstavnika tovarne, katere proizvodnja me preživlja, o kateri tudi sanjam, razmišljam in si skušam predstavljati, kako izgleda in deluje, se nanjo jezim, ali pa sem vesel in ponosen, če so moje stranke zadovoljne.«

Stane Ermenc

V Bolgariji peto zasedanje sekcije za celulozno in papirno industrijo v okviru SEV

Peto zasedanje sekcije za celulozno in papirno industrijo Stalne komisije SEV pri odboru za sodelovanje na področju kemične industrije je bilo od 19. do 23. septembra letos v Varni v Bolgariji. Na zasedanju so bile zastopane delegacije strokovnjakov iz držav — članic SEV, na osnovi sporazuma med SEV in SFRJ pa tudi predstavniki Jugoslavije — sodelavci sekretariata SEV in inštituta SEV za standardizacijo. Jugoslovansko delegacijo so sestavljali: D. Lončarević — sekretar Splošnega združenja za gozdno, lesnopredelovalno in industrijo celuloze in papirja pri GZJ, L. Nikolić — svetovalec v splošnem združenju Beograd, Božo Igljić — direktor Inštituta za celulozo in papir v Ljubljani, D. Plejković — vodja izvoza Papirnice Reka, Milan Zupančič — glavni direktor Aera Celje, B. Perić — Generalexport Beograd, Stane Ermenc — direktor Papirnice Vevče in prevajalka V. Isaković.

Na zasedanju je bil podan pregled dela koordinacije planov razvoja celulozne in papirne industrije za čas 1986—1990 in naprej ter dopolnilni predlogi posameznih delegacij, pregled realizacije dogovora o mnogostranski mednarodni specializaciji in kooperaciji proizvodov celulozne papirne industrije ter priprava protokola za razširitev tega dogovora, pregled poteka realizacije sporazuma o mnogostranski mednarodni specializaciji in kooperaciji proizvodnje cigaretnega papirja in predlog za njegovo razširitev. Obravnavana je bila tudi izdelava zasnove za organizacijo povečanega sodelovanja v efektivnosti modernizacije vzdrževanja in izvajanja remontnih del v tovarnah celulozne in papirne industrije ter izdelava predloga o sodelovanju na področju proizvodnje rezervnih delov. V pripravi je tudi predlog za sodelovanje proizvodnje

strojev za celulozo in papirno industrijo na področju elektrotehnične, lahke in lesnopredelovalne industrije. Za zainteresirane članice je v pripravi predlog za sodelovanje na področju specializacije in kooperacije pri proizvodnji laboratorijskih in merilnih instrumentov.

Koordinirano delovanje članic v okviru osnovne tehnologije industrije celuloze in papirja s tretjim svetom je zajeto v posebnem predlogu. Udeleženci so tudi obravnavali tehnično ekonomsko možnosti izgradnje celulozno-papirniškega kombinata v ZSSR ob sodelovanju zainteresiranih držav — članic SEV. Proučili so tudi informacijo o poteku izpolnjevanja plana znanstveno-tehničnega sodelovanja v lanskem letu ter znanstveno raziskovalnega dela. Govor je bil o poteku izvrševanja priporočil in dogovorov, sprejetih na organih SEV za papirno in celulozno industrijo, pristopili pa so tudi k soglasnosti za projekte standardov SEV za različne metode proučevanja celulozne papirne industrije. Obravnavana je bila tudi izdelava plana dela sekcije celulozno — papirne industrije za prihodnje leto, vključno s predpripravi za šesto zasedanje SEV, ki zajemajo tudi zmanjšanje mase (vlaknin), potrebne za 1 m² papirja in kartona, vključno z načrtovanjem skupnih postavk članic za zmanjšanje teže z ozirom na površino.

Vse teme so bile podrobno obravnavane in sestavljene v obsežen protokol. Spremljanje dela sekcije ni samo zanimivo, pač pa tudi koristno in potrebno, saj služi poleg neposrednega vključevanja v blagovne tokove tudi pridobivanju poslovnih kontaktov, ki pomagajo pri realizaciji programov mednarodne blagovne menjave.

Stane Ermenc

Jugoslovanska delegacija — žal nepopolna — v Sofiji

DELEGATI POROČAJO:

Končno urejeno avtobusno postajališče in prepotrebni pločniki pri vevški črpalki

S 25. seje zбора uporabnikov komunalne skupnosti občine Ljubljana Moste-Polje z dne 19. oktobra 1983 poroča Joža Razdevšek:

O obsežnem in pomembnem gradivu so razpravljali samo delegati zбора uporabnikov, medtem ko zbor izvajalcev ni bil sklenjen.

Poslovno poročilo TOZD Mestni potniški promet za obdobje šestih mesecev leta kot tudi rebalans plana je obrazložil predstavnik Mestnega potniškega prometa. Čeprav stanje v MPP ni rožnato (avtobusni vozi park je izredno zastarel, socialna varnost zaposlenih je zelo nizka, težki de-

lovni pogoji), pa je bilo s strani delegatov podano na poročilo dosti kritičnih pripomb. Poslovno poročilo in rebalans plana sta bila v končni fazi s strani delegatov sprejeta in potrjena.

Delegati smo bili seznanjeni s poročilom o realizaciji plana Komunalne skupnosti za obdobje prve polovice 1983 in sicer:

realizacija plana razširjene reprodukcije kolektivnih komunalnih naprav po krajevnih skupnostih (novogradnje in rekonstrukcije) ter realizacija plana združevanja kolektivnih komunalnih naprav. Prav pri kolektivnih komunalnih napravah gre za vrsto opravljenih nalog v naši občini s

področja javne higiene, vzdrževanja zelenic, javne razsvetljave, semaforjev in druge cestno-prometne signalizacije, delovanja zimske službe, urejanja pokopališč, Poti spominov in tovarištva kot opravljenih nalogah po krajevnih skupnostih.

Komunalna skupnost občine Moste-Polje je v letošnjem letu na območju krajevnih skupnosti Polje, tj. na Zaloški in Zadobrovske cesti opravila vrsto prepotrebnih ureditvenih del pločnikov in postajališč MPP. Tako so delavci Komunalnega podjetja Ljubljana uredili avtobusno postajališče in hodnike za pešce pred Mercatorjevo trgovino v Polju, enako na Zadobrovske cesti, v teku pa so dela na odseku bencinska črpalka — križišče Vevče, kjer se ureja tako avtobusno postajališče in prepotrebni pločniki. Vsekakor nam — krajanom Polja in Vevče — opravljena komunalna dela pomenijo veliko pridobitev, saj smo na to čakali vrsto desetletij.

Obrazloženje osnutka samoupravnega sporazuma o ustanovitvi enotne Komunalne skupnosti za vse ljubljanske občine je med delegati vzbudila široko razpravo, kajti gradivo, ki je predmet javne razprave, ne opredeljuje jasnih ciljev. Ker je komunalno gospodarstvo še kako pomembno tako za dobro počutje delovnih ljudi kot občanov, želimo, da bi

bila novo ustanovljena komunalna skupnost bolj učinkovita od dosedanjih petih občinskih komunalnih skupnosti.

Delegati zбора uporabnikov smo bili mnenja, da naj se vsebina osnutka ponovno oceni in šele potem da v široko javno razpravo občanom v krajevnih skupnostih in delavcem v združenem delu.

Podana je bila še informacija o problematiki gospodarjenja s krajevnimi potmi, lokalnimi in regionalnimi cestami, saj so le-te v pristojnosti različnih upravljavcev. Še posebno je vprašljivo gospodarjenje s krajevnimi potmi, kajti to bo z odlokom skupščine ljubljanskih občin poverjeno bodisi organizaciji za vzdrževanje cest ali krajevni skupnosti.

Zahtevno delo . . .

(Nadaljevanje s 5. strani)

stilni stroj, ki ga bodo projektirali »rudisovci«, izdelali pa člani njihove poslovne skupnosti. To bo poseben čistilni stroj, ki bo omogočal neprekinjeno čiščenje rešetk in to na celi površini naenkrat. Glede na dosedanje stari čistilec to ne predstavlja samo povečanega efekta čiščenja, pač pa pomeni tudi boljši izkoristek vodne mase.

Naj še povemo, kateri izvajalci sodelujejo v rekonstrukcijski strukturi prve faze HE Fužine; kot projektant sodeluje IB — Elektroprojekt, kot dobavitelj in montažer strojne opreme Lito-stroj, dobavitelj generatorja Rade Končar, dobavitelj in montažer elektroopreme Elektrovod in kot vemo Rudis Inženiring — izvajalec inženiringa.

Največja postavka v strukturi dobave opreme je za strojno opremo, ki obsega izdelavo cevne turbine z vertikalno gredjo, dimenzionirano na konstrukcijski padec 5,9 metra in pretok 17,5 m³ na sekundo (moč na gredi je 900 kW), izdelavo robniškega prenosnika RNA 130-5 ter izdelavo turbinskega regulatorja vrtilne hitrosti agregata, ki z elektronskim regulatorjem MER, elektrohidrauličnim krmilnikom EIHK —2, upravljajo enoto za dvojno regulacijo cevnih turbin, tlačno napravo in

pomožno opremo omogoča: lokalno ali daljinsko vključitev agregata v obratovanje, zaustavitev agregata v primeru nesreče, start brez prisotnosti izmeničnega toka. Pri zasnovi opreme je upoštevan koncept elektroopreme brez posadke in bodo zato posamezni neodvisni pogoni avtonomno lokalno avtomatizirani, izbrani elementi pa primerni za trajno obratovanje. Vsa oprema predstavlja popolno celoto, ki je primerna za enostavno rokovanje in nadzor. Turbina bo s svojim regulatorjem hitrosti in hidrauličnim sistemom zgrajena tako, da bo skladno z zakonskimi predpisi varno obratovala in ne bo ogrožala ne življenja ne zdravja delavcev v obratu.

Rekonstrukcija hidroelektrarne Fužine je zahtevno delo, ki terja odgovorno poslovno obnašanje investitorja — Papirnice Vevče in izvajalca — Rudis Inženiringa. Zapletenost del zahteva stalno koordinacijo vseh udeležencev, pri tem pa so dobri poslovni odnosi odločilnega pomena. Ker vanje ne dvomimo, lahko pričakujemo začetni zagon ob našem krajevnem in tovarniškem prazniku leta 1985, torej uspešno realizacijo objekta v dogovorjenem pogodbenem roku in nove dragocene domače kilovate.

Vida B.

Ekipa strokovnjakov Rudis Inženiringa, ki skrbi za pravilen potek del v delu fužinskega gradu in ki bo nedvomno I. fazo rekonstrukcije HE Fužine pravočasno pripeljala do uspeha v naše in svoje zadovoljstvo; levo inž. Jože Drož, v sredini inž. Leon Pirnovar in desno naš »stari« dobro znanec Alojz Brvar

Poslovili so se

Tudi v bodoče mi ne bo vseeno, kaj in kako bo s tovarno

KONRAD LIKAR je iz ljubljanske direkcije PTT prišel maja 1955. leta v vevško papirnico. Zanjega septembra letos se je po osemindvajsetih letih dela v njej poslovil in pričel z zasluženo upokojitvijo novo obdobje svojega življenja.

Konrad Likar

Konrad je več let delal kot električar na šibkem toku; telefonija, teleprinter, signalne naprave . . . so dolgo vrsto let uspešno delovale pod njegovo kontrolo. Potem, ko je opravil izpit za jaki tok, je bil v elektrodavci vodja montažne skupine. Poznali smo ga kot izredno »pedantnega« delavca. Njegova natančnost ni nikoli zatajila, bodisi ob prihodu v službo, na delu, v privatnem življenju. Nekaj zlatih pravil ga je vodilo v tem.

»Noben človek ni popoln, saj ga ni, ki ne bi kdaj kaj pograbil ali nehote naredil napake. V redu pa ni to, da jih nekateri delajo namerno,« je med drugim dejal, ko se je poslavljajal. In zelo prav je povedal.

»Tovarna mi je veliko pomenila in tudi naprej mi ne bo vseeno, kaj bo z njo.« Eno izmed njegovih svetlinj, da je tovarna delavcu to, kar je mati otroku, saj oba režeeta kruh, bi si še marsikdo mo-

ral vtisniti v zavest. Na žalost je vse preveč takšnih, ki imajo do tovarne, ali bolje rečeno, do naše skupne lastnine, s pomočjo katere pridobivamo svoje življenjske dobrine, mačehovski odnos.

Tovarišu Konradu se zahvaljujemo za njegovo minulo delo in mu želimo, da bi kar najbolje užival prosti čas, ki mu bo odslej na voljo v večji meri.

Vsako leto se bom še vračala v Pineto

Po petintridesetih letih dela, od tega triindvajset let v Papirnici Vevče, se je poslovila tudi EMILIJA HRIBAR.

Predno je prišla v vevško papirnico, je bila v službi na bivši poljski občini. Ko se je ta preselila v Moste, je Mili raje izbrala bližnjico in tako prišla leta 1960 v tovarno, v knjigovodstvo družbenega standarda, kjer je ostala vse do upokojitve. Delo sicer ni bilo ves čas enako; spreminjalo se je z našimi oblikami organizacijskih sprememb, vendar pa je bilo knjigovodstvo družbenega standarda vedno ločeno prikazano.

»Iz službe na občini pravzaprav nisem prišla, narejena za knjigovodsko delo,« tovarišici Levčični-kovi se moram zahvaliti za nesebično pomoč pri osvajanju knjigovodskih nalog. Z njeno pomočjo sem se v to delo uvedla, ga vžljubila in ga z veseljem opravljala vsa leta,« je Mili posebej poudarila na poslovnem klepetu.

Precejšnjemu številu vodij družbenega standarda se je morala prilagoditi — Šporčič, Kamnar, Potočnik, Razdevškova, pa morda še komu vmes —, toda to njej ni bilo težko, saj je zelo prilagodljiv tip. Mili se je prav z vsemi dobro razumela.

»Velik razvoj tovarne sem v teh letih doživela, saj se je pravzaprav v tem času zgradilo vse, kar je zraslo iz starega obrata. Tudi objekti družbenega standarda so danes številčnejši, večji in boljši. Prav bi bilo, da bi jih vevški delavci še v večji meri koristili. Predvsem mislim na naš počitniš-

ki dom v Pineti, ki bo najbrž v teh stabilizacijskih časih postal še bolj aktualen; tudi sama ga mislim še vsako leto obiskovati.«

Mili bo na letošnjem srečanju naših upokojencev, ki bo pred praznikom republike (redakcijo glasila smo morali zaključiti precej prej, zato bo srečanje že mimo, ko hoste brali te vrstice), najmlajša upokojenka, ki je načrtno

Mili Hribar

vzgojila svoje naslednice za opravljanje nalog, ki jih jim je predala pred odhodom. Med svojimi vnuki bo gotovo ostala še dolgo mlada upokojena babica, ki ne bo pozabila tovarne in se bo še vedno večkrat z veseljem vračala vanjo, med svoje dolgoletne sodelavce, če bo treba tudi s kakšnim strokovnim napotkom.

Nekdaj je mislila, da bo svoje proste dneve uživala z možem, a žal je usoda hotela drugače. Vendar pa je velika sreča, če nisi sam, če živiš med svojimi ljudmi, ki te imajo radi.

Odhod v pokoj je brez dvoma velika življenjska prelomnica; pride čas, ko nekaj zapuščas, a obenem dobivaš nekaj novega; spoznaš, da si prislužil nekaj čudovitih človeških vrlin: poštenost, delavnost, spoštovanje — zaradi katerih te imajo ljudje radi. To pa je čudovit občutek, ki ga ni mogoče kupiti.

Vida B.

Tudi v Papirnici Vevče delujejo člani zveze komunistov v novi organizacijski obliki

Osnovne organizacije ZKJ so bile doslej organizirane po tozdihih oziroma krajevnih skupnostih. Ker pa je bilo v DO ali KS več OOKZ, ki so delovale samostojno in same reševale svojo problematiko, usklajevanja pa skoraj ni bilo, je prišla pobuda iz CK, da se ustanovi v DO in krajevnih skupnostih, kjer deluje več OOKZ, stalna oblika povezovanja. To naj bi bila stalna akcijska konferenca kot redna oblika akcijskega povezovanja komunistov v teh okoljih za obravnavanje in reševanje vprašanj, ki so skupnega interesa in pomena.

Na podlagi razprav v osnovnih organizacijah ZK in prek njihovih delegatov v stalni akcijski konferenci bodo komunisti poenotili stališča do skupnih vprašanj, jih konkretizirali ter nato svoje delovanje usmerili v druge družbenopolitične organizacije, samoupravne organe in delegacije.

V stalni akcijski konferenci (v naši DO je bila ustanovljena junija 1983) ima praviloma vsaka OOKZ enako število delegatov. V naši DO pa smo se odločili za ključ, po katerem ima vsaka OOKZ procentualno število delegatov v akcijski konferenci glede na število članstva v OOKZ. Za pripravo, vodenje in izvajanje preko te oblike povezovanja spre-

jetih usmeritev za delovanje komunistov je oblikovano delovno predsedstvo konference. V predsedstvu so vključeni člani organov ZK. Delegati akcijske konference ene OOKZ ne morejo preglasovati drugih OOKZ. Vsa stališča delegatov morajo biti poenotena in šele nato je možno izvajati sprejeta stališča. Usklajevanje mora trajati toliko časa, da so sprejeta enotna stališča.

Nova oblika povezovanja nam nalaga, da se OOKZ poenotijo v naslednjih nalogah:

- programiranje in usklajevanje razvoja dejavnosti s skupnim planom in združevanjem sredstev za njegovo realizacijo;
- povezovanje skupnih interesov;
- analiza in učinkovitost poslovanja ter sprejemanje skupnih ukrepov za odpravo slabosti;
- dogovarjanje o dohodkovnih odnosih in svobodne menjave dela;
- uresničevanje družbene samozaščite;
- delovanje delegatskega sistema;
- razvijanje odgovornosti komunistov;
- prizadevanje za večjo produktivnost dela ter nagrajevanje po delu.

Za sklic akcijske konference da lahko pobudo vsaka OOKZ, pač glede na problematiko, ki jo je obravnavala posamezna osnovna organizacija na svojem sestanku. Ko so stališča na akcijski konferenci poenotena, so obvezujoča za vse OOKZ in za vsakega člana OOKZ.

V primeru, da posamezna OOKZ zavrne skupno sprejeto dogovore, mora o tem sekretar takoj obvestiti občinski komite, da sproži nadaljnjo aktivnost za akcijsko poenotenje komunistov v DO.

Stalna akcijska konferenca naše DO je imela do sedaj dva sestanka, na katerih so delegati obravnavali:

- vprašanja izvoza in uvoza,
- razvoj DO,
- varnostne razmere v DO,
- razvid del in nalog,
- razvoj samoupravljanja.

Aksijska konferenca je določila tudi nosilce nalog za pripravo gradiva po posameznih točkah in reči moramo, da so nosilci naloge vzeli resno in dobro pripravili gradivo za razprave po posameznih OOKZ.

Sekretar stalne akcijske konference Papirnice Vevče:
Leon Kurent

Vztrajen trening povečuje sposobnost tudi v tekmovalni desetini naših gasilcev

S tekmovaljem se desetina našega Industrijskega gasilskega društva ukvarja že triindvajset let.

Uspehi nikoli niso bili slabi, saj so si fantje vedno prizadevali za osvojeval dobrih rezultatov. Morda pa je višek uspeha bilo prav osvoje prvo mesto na letošnjem slovenskem kongresnem tekmovalju v Gornji Radgoni. Podatki, da so bili mladinci iz Sostra le 4 sekunde hitrejši od naših tekmovalcev, ki so v poprečju še enkrat starejši od sostrških mladincev — (poprečna starost naše tekmovalne desetine je okoli 39 let) pove, kako zelo prizadevni so bili naši fantje, ki so bili za svoj trud nagrajeni z lepim uspehom.

Pred vsakim tekmovaljem je potrebno vsaj mesec dni vsak drugi dan po več ur vaje. Tako so naši tekmovalci na leto polna dva meseca in pol angažirani s pripravami, če bi vaje za tekmovalni trening seštel. In prav zaradi izredno dobrega treninga se sposobnost naše gasilske tekmovalne desetine še povečuje. Škoda, da na zveznih gasilskih tekmovaljih industrijska gasilska društva niso zajeta; na teh tekmoval-

njih namreč lahko sodelujejo le člani z doseženim prvim, drugim in tretjim mestom ter poklicne gasilske enote.

Tekmovalna desetina IGD Papirnice Vevče se vsako leto redno udeležuje vseh občinskih tekmovalnih in republiških tekmovalnih papirne industrije. Zelo živa je tudi povezava s sosednjimi društvi. Letos so naši gasilci sodelovali na zaključni vaji, ki je bila organizirana v tednu požarne varnosti na Osnovni šoli Edvard Kardelj Polje.

Velika pridobitev je tudi, da je našim gasilcem uspelo pridobiti v društvo tudi mlajše člane. Mlada gasilska desetina je po enoletnem delovanju že dokaj dobro izvežbana in vse kaže, da bo dostojen naslednik »stare« desetine. Sodelovanje med mladimi in starejšimi gasilci je namreč zelo dobro, pristno, saj so mladi prisotni pravzaprav pri vseh aktivnostih starejših. Naši gasilci si le še želijo, da bi društvu pomagalo pri delovanju več strokovnih ljudi iz tovarne, saj bi tako društvo pridobilo na kakovostni osnovi. Vsa leta v IGD sodeluje in prispeva k izboljšanju dela članov Janko Vi-

dic, tajnik našega IGD, ki je tudi član sekretariata občinske gasilske zveze in podpredsednik skupščine SIS za protipožarno varnost. Vrsto let sodelujeta tudi Rudi Smrekar, predsednik društva in naš poklicni gasilec Slavko Hribar, ki je poveljnik IGD. Dolgoletni poveljnik tekmovalne desetine je Mirko Škvorc, ki ima s svojim prizadevnim delom nedvomno zasluge za uspehe desetine. Mirko je tudi član izvršnega odbora SIS za požarno varnost. Najdaljši staž v tekmovalni desetini ima Anton Pavlič, za kar mu velja še posebej čestitati.

Sploh imamo v naši delovni organizaciji močno zastopane funkcije pri GZ tako v občinskem, kot v mestnem merilu; Miklavž je predsednik občinske gasilske zveze, Jože Vidmar pa njen tajnik ter načelnik mestne gasilske zveze.

Gasilci — tekmovalci so duša preventivnega dela v tovarni. Z njihovo budnostjo in pomočjo se odklanjajo že možni vzroki za nastanek požara. Res so fantje neverjetno izurjeni, sposobni ukrepati v najkrajšem času, seveda pa jim moramo stati ob strani vsi zaposleni s pazljivim ravnanjem, da do požara sploh ne bi prišlo. Še boljše pa je, da se jih čim več pridruži njihovim aktivnim vrstam, ki opravljajo humano delanje: varujejo naše skupno premoženje.

Vida B.

Sindikalna pomoč

Občinski sindikalni svet občine Ljubljana Moste-Polje je namenil 50.000 dinarjev denarne pomoči za naše delavce, ki so takšne pomoči v tem času najbolj potrebni.

Sklep konference OOKZS je bil, da se denarna pomoč ob obč. sveta dodeli: Ivanki Cukjati, Stanimirki Šmigič, Antonu Adamiču in Antonu Vodniku.

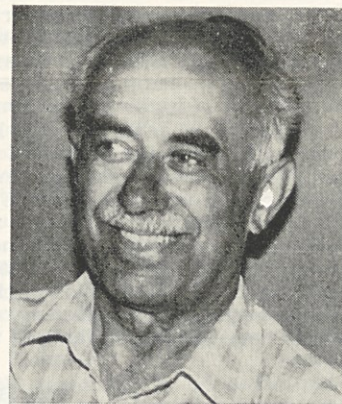
V slovo in spomin

ALBIN TRTNIK

Težko je razumeti neusmiljen udarec smrti, ki se ne oziira na voljo do življenja, ki daje človeku moč in upanje. Ti, dragi Albin, si imel oboje; voljo do življenja, s katero si premagoval tudi senčne strani življenja in vsakodnevne težave ter upanje, ki ti je vlivalo moč, da bi še nekaj časa delal med vevškimi papirničarji in potem v zasluženem pokoju užival doma v krogu svojih najdražjih.

Ko te je zahrbtna bolezen priklenila na posteljo, nisi mislil nanjo, z neizčrpnim optimizmom si nam razkrival svoje načrte in zastavljene cilje. Žal je usoda smrti prekinila tvoja življenjska snovanja, tvoji cilji so ostali nedoseženi.

Še ni tako dolgo, ko smo te vedno nasmejanega srečevali v tovarni, ko si še opravljal svoje vsakodnevne naloge v dodelavi papirja v tozdu Grafični papir. Vcepljene delovne navade in neizmerno tovarništvo te je tudi kasneje, ko te je bolezen vedno bolj oklepala, gnalo v tvoje delovno okolje, ki si ga imel resnično rad in še si našel trenutek in moč za pogovor s sodelavci.

Albin Trtnik

Bil si rojen Vevčan, predan kraju in papirnici. Rodil si se v družini, ki je svoje napredne ideje vcepila tudi svojim otrokom. Kot mlad fant si med vojno delal za »našo stvar« in ko smo si izborili svobodo, si se vključil v izgradnjo domovine in naše samoupravne socialistične družbe.

Od leta 1948 si bil vevški papirničar, aktiven tudi v samoupravnih organih. Že pred dvaintridesetimi leti si stopil v vrste vevških gasilcev; večkrat si bil član upravnega odbora, bil predsednik in poveljnik te humane organizacije — industrijskega gasilskega društva Papirnice Vevče, ter za prizadevno gasilsko udejstvovanje prejel več priznanj.

Samo leto dni ti je še manjkalo, da bi za svoje minulo delo prejemal v pokoju zaslužen plačilo. Ni ti bilo dano, da bi užival čas, ki bi bil samo tvoj, ki bi ga lahko posvetil svojim načrtom, skritim hote-njem in svojim najbližjim; moral si oditi od nas, ko smo najmanj pričakovali. Zato

nam je bilo toliko težje pri srcu, ko smo se vevški papirničarji poslednjič poslovili od tebe, Bine, od svojega dragega sodelavca, prijatelja in tovarniša.

V naših vrstah je zopet zazijala vrzel, težka in boleča. Presunjeni ob tvoji prerani smrti izrekamo globoko sožalje tvojim domačim, tebe, dragi Bine, pa bomo ohranili v lepem spominu.

Sodelavci

IDA CERK

V sončnih poznojesenskih dnevih smo se poslovili od naše dolgoletne sodelavke Ide, delavke, ki je vsa leta dela preživela v naši delovni organizaciji.

V tovarno je prišla leta 1947, pred šestintridesetimi leti kot 17-letno dekle, voljna prijeti za vsako delo. V prvih povojnih letih, ko so bile pridne roke potrebne povsod, je kot sposobna delavka veliko prispevala k temu, da je delo v tovarni teklo čimbolj uspešno.

V svojem dolgoletnem delu je opravljala različne naloge, ki so bile potrebne tako za proizvodnjo, kot za usklajeva-

Ida Cerk

nje med posameznimi službami.

Delala je kot administratorica v PLZ in laboratoriju in bila za to delo nagrajena. Leta 1959 je prevzela administracijo v bivšem personalnem oddelku, nato pa vodenje kadrovske evidence, kjer je delala vse do svoje težke bolezni.

Njeno delo je zahtevalo veliko komuniciranja z ljudmi, veliko strpnosti in dnevno pripravljen obraz. Vedno je bila pripravljena pomagati in veliko delavcev v tovarni se je s hvaležnostjo spominja.

V naši tovarni je pričela z delom in še kot aktivna med nami zaključila svojo življenjsko pot. Ni ji bilo dano v miru preživeti tistih dni, ko naj bi uživala zaslužen pokoj.

Vevški papirničarji smo ji hvaležni za vsa dolga leta marljivega dela v Papirnici Vevče.

Vsem njenim izrekamo iskreno sožalje in sočustvujemo z njimi.

Sodelavci

V začetku novembra so bili naši gasilci — tekmovalci povabljeni na skromno slovesnost v knjižnici delovne organizacije v znak pozornosti za njihov izreden uspeh — doseženo prvo mesto na letošnjem kongresnem tekmovalju

Vevške žene in dekleta vsako sredo zvečer ob ritmu glasbe utrjujejo svoje telo in krepijo duha z aerobnimi vajami (foto Marjan Penca)

Aerobika . . .

... je prijetna sprostitelj ob glasbi, daje lahkotnost in voljo, vrača mladostni videz in v njeni družbi se bomo lahko dolgo počutili prijetno. Ob telovadnih vajah, ki razgibajo celotno telo, krepijo mišice, srce, pljuča in ožilje, je namreč prijetna glasba, ki nas s svojim ritmom potegne za seboj. Aerobika je torej za vsakogar, ki ga ne mučijo bolezni, je za vse tiste, ki so ugotovili, da tako ne gre več naprej, skratka, da smo se preveč zasedli. Današnjega človeka obkrožajo pridobitve moderne dobe, zato boleha za najbolj razširjenimi »bolezni«, ki jih v zdravniških kartotekah sicer ne vodijo. Te pa so: odvečni kilogrami, utrujenost, brezvoljnost in kar najbolj boli — postava. Aerobiki pa lahko rečemo tudi — naravna pot do vitke postave. Najhitrejša, najbolj zdrava in najbolj učinkovita pot do vitkosti pa je, če kombiniramo različne gibalne vaje z zdravo dieto. Ključ do uspeha je v ravnotežju med kalorijami, ki jih zaužijemo, in tistimi, ki jih »pokurimo«. Najboljši učinek bomo dosegli z vzporednim zmanjševanjem zaužitih kalorij in povečanjem porabljenih kalorij med vadbo. »A po vadbi sem še bolj lačna, tako se bom prej zredila, ne pa shujšala.« To ni res. Medicinske raziskave so pokazale, da je v resnici ravno obratno. Lačni namreč postanemo, ko se zmanjša količina sladkorja v krvi. Če redno vadimo, pa se ta količina ne bo spreminjala, ker bodo mišice porabljale proporcionalno več maščob kot sladkorja — goriva. Vadba pa pospeši tudi prebavo in tako telo izrabi iz zaužite hrane manj kalorij.

Iz takih in podobnih vzrokov so se tudi vevške žene in dekleta odločile za redno vadbo v telovadnici Partizana v Polju. Za večino ljudi je namreč najlepše vaditi v skupini. Najprimernejši prostor za to pa je telovadnica, kjer nas nič ne moti in kjer nas vadiatelj in ostali še bolj motivirajo k delu. Skupaj se trudimo, »sopihamo«, stiskamo zobe in smo na koncu enakega mnjenja, da smo nekaj koristnega storili zase. Delo v skupini je torej lažje, bolj prijetno in zabavno, vendar se moramo tudi sami prisiliti, da vadimo redno, to pomeni vsaj 3-krat tedensko brez vmesnih prekinitev.

Še nekaj nasvetov za vse tiste, ki se nam bodo pridružile v naslednjem tečaju:

1. Začetniki opažajo, da so jim mišice otekle. Na svojo grozo bodo začutili, da so jim celo hlače postale pretesne, namesto obratno. Pojavil se bo tudi občutek, da vas je nekdo pošteno pretepel. Na vse to ne polagajmo posebne pozornosti, kajti oteklina mišic tudi zelo hitro izgine.

2. Bolje je meriti centimetre, kot kilograme. Mišice so namreč težje od maščobnega tkiva in lahko se zgodi, da se nam teža celo poveča. Pri redni vadbi bodo centimetri zagotovo izginili, pri čemer bo dobilo telo svojo pravo obliko. Seveda pa moramo zmanjšati tudi količino zaužitih kalorij, če želimo izgubiti na teži.

3. Na začetku bomo imeli občutek »zategnenosti« v telesu. Zelo priporočljiva je vroča kopel in sicer takoj po končani vadbi, še preden se mišice dodobra ohladijo. Presenečeni bomo, kako hitro se mišice prilagodijo, če seveda redno vadimo.

4. Ne jejmo pred vadbo! Lahko nam postane slabo, to pa zato, ker ne bo naša kri pomagala mišicam, ampak bo usmerjena v prebavni proces. Mišice tako ne bodo dobile dovolj potrebnega kisika.

5. Redna vadba zahteva veliko časa in vložene energije, vendar se moramo zavedati, da nam bo vse vloženo bogato povrnjeno. Telo bo postalo čvrsto in prožno že v nekaj dneh, vendar pa je za trajnejši efekt potrebno trdo in vztrajno delo.

Nikar torej ne oklevajte, začnite, kajti pregovor pravi: Kar obleži, zarjavi.

MK

Odgovorni smo za to, kar delamo, pa tudi za tisto, česar ne delamo.

(Voltaire)

VEVŠKI SEPARATI, SOTEKI IN VIŠKI (po običaju do devet)

I. Star papirmohar je štof le pošlatal, ocenil iz prakse za vsak je papir, če dolg je al' kratek čeprav je sluzav.

Papirničar šolan je vlakna ocenil papirju primerno jih skupaj je dal, pa mlel jih strokovno in meril, al' dolga in mastna so prav.

Današnji MODERNI, ki papir skup paca, le titulo nosi, mlet pa ne zna.

Bogato izbira, ni mar mu aparat, melje kar rata, sulfit al' sulfat.

Priznati je treba:

Papir star je delati znal, zvečine papir je bil zmeraj taprav. Papirničar šolan je kdaj tud' zgrešil, a reči je treba, da napredoval ni, če je večkrat sfalil.

Današnji moderni ne kviri si mir in meni, papir je papir. Če tujec ga noče, prodan bo doma, ni hudir.

II.

Najbrž vsi poznamo staro anekdoto o teoretiku, kmetu in kravi (ki je prej crknila, predno se je naučila živeti brez trave!).

Pri nas sicer nimamo štirinožnih govedi, imamo pa genije, papirničarje in stroje. In dobre papirničarje je zato upravičeno strah.

Mnoge, čeprav ne vedno uspešne ideje naših genijalcev, bodo ostale nepreizkušene, ker bodo mašine prej crknile.

III.

Modernizirati se je treba.

Zato bomo čim prej tudi v proizvodnji priključili kakšen računalnik. Nič ne de, če je idiot — prazen kompjuter ali le hardware.

Ob nenačrtnosti dela danes bi bil v pomoč nespameti.

IV.

Na vidiku je tehnično sodelovanje med Vevčani in Gorenjem.

Po vinski cesti

Komisija za kulturo je 22. oktobra organizirala enodnevni izlet v Goriška Brda (tolažilna nagrada za tiste, ki so izpadli iz izleta na Kornate!).

Vsi sedeži v avtobusu so bili ob 6. uri zjutraj zasedeni. Prvi postanek je bil na gradu ZEMONO, kjer smo si ogledali zanimivosti namesto načrtovanega ogleda galerije Vena Pilona. V starodavnem predmestju stare Gorice — v Solkanu smo se v hotelu Sabotin okrepčali z jajčki na pršutu in kozarčkom terana, ki pa nam ni preveč teknil, morda zaradi ure, bolj verjetno pa zato, ker ni bil najbolj kvaliteten. Pot smo nadaljevali ob zeleni Soči v Goriška Brda, se povzpeli na briški spomenik, od koder se nam je v prekrasnem sončnem dnevu nudil čudovit pogled na briške griče, Italijo do morja, Dolomite, Julijce in Vipavsko dolino. Daljši postanek smo naredili v Dobrovem z ogledom sodobne vinske kleti. Nova, 165.000 hektolitrska najsoodnejša zadružna vinarska klet je prav gotovo bila prelomnica v razvoju briškega vinogradništva; združuje družbeno in zadružno proizvodnjo grozdja preko 1200 zadružnikov, kar predstavlja celotno proizvodnjo Goriških Brd. Briška vina iz trt, ki uspevajo v tej prelepi deželici zelenih gričev med Sočo in Idrijco ter med Sabotinom in Krminko goro, so bila poznana in cenjena že več stoletij, vendar pa nikoli v zgodovini Brd niso dosegla tako visoke kvalitete in priznanja, kot sedaj. Danes je briškim vinom, ki so včasih vsebovale le tisto, kar jim je nudila narava, dodano to, kar lahko nudita z boljšo kvaliteto enološka znanost in tehnika.

Vsa proizvedena vina se stekleničijo; v glavnem se proizvajajo bela vina, med katerimi je pri potrošnikih najbolj cenjena zlata rebula, pomembni sorti pa sta tudi tokaj in beli pinot, uvajajo pa sorto souvignon. Med rdečimi sortami prevladuje merlot, precej zasidrani pa sta tudi sorti refošk in kabernet. Zmogljivost najsoodnejše vinske kleti (samo ena klet s takšno tehnologijo je še v Evropi in sicer v Franciji) bodo Brici še povečali na 190.000 hektolitrov. Seveda je bil najiminennejši del ogleda proizvodnje briških vin pokušnja teh vin.

Nazaj glede smo se ustavili v Medani, si ogledali Gradnikovo rojstno hišo in spominsko sobo v njej ter obiskali njegov grob na medanskem pokopališču.

Posebno presenečenje je bil ogled grobnice Burbonov v frančiškanskem samostanu Kostanjevica med Novo in Staro Gorico. Prvi začetki cerkve segajo v leto 1623, ko jo je dal sezidati grof Thurn in dal cerkev, samostan in del posestva — grič Kostanjevico — karmeličanom, pozneje pa so ga prevzeli frančiškani. V ta samostan so se zatekali francoski duhovniki, ki so v času francoske revolucije zbežali iz Francije (večina njih je tod tudi umrla) in tudi drugi duhovniki, pa bolniki in ranjenci, vojaki iz italijansko-francoskih vojn.

Po vsem svetu pa je Kostanjevica znana najbolj kot kraj, ki hrani posmrtno ostanke poslednjih Burbonov. Burboni so stara francoska vladarska družina, ki so

postali grofje in vojvode že v 14. stoletju. Svojo oblast so izgubili v julijski revoluciji (leta 1830) in so zato njeni člani morali bežati po svetu. Šest članov te rodbine, ki so zatočišče našli v kostanjeviškem samostanu, počiva v grobnici pod samostansko cerkvijo na Kostanjevici v večnih sarkofagih, med njimi kralj Karel Filip X. V glavnem so sarkofagi izdelani iz belega florentinskega marmora, zanimivi pa so tudi ostanki različnih vencev, ki so spremljali pokope Burbonov, ali pa so spomini na njihove privržence — legitimiste — ko so se še dolgo prihajali iz daljne Francije na Kostanjevico klanjat spominu svojih vladarjev.

V Sabotinu nas je čakalo pozno kosilo, potem pa smo se pozabavali in zavrteli ob prijetnem instrumentalno-pevskem duetu. Kot ponavadi se nam je pač zdelo, da smo se morali od veselega razpoloženja posloviti pre zgodaj.

Vida B.

Tam so antireklamno razvili poseben program pralnih strojev, ki pranje samodejno stalno spreminja in nikoli ne veš, kako in kdaj bo perilo oprano.

Tak program bomo Vevčani aplicirali v CPA za potrebe komercialne in proizvodnje.

S tem bosta načrtovanje in stihija programske avtomatizirani.

V.

Lahko nam je žal, da pri kadrovanju ni pravil igre, kot so na primer pri šahu.

Pri belih bi naredili veliko rokado, pri črnih pa menjali neuspešno trdnjavo za iskrega kmeta.

Ker ni pravih pravil in ne odločnosti, nas sedanja pozicija igre vodi v mat — le težko pa v remi skozi pat.

VI.

V izvoznem oddelku je v teku velika reorganizacija. Nekatere »lastnosti« so iz enega prerasle na več referatov. Zaskrbljenost je nepotrebna, saj upravičeno pričakujemo silen porast skupnega izvoza.

VII.

Na videz ni sličnosti med papirničarji in gostinci.

Toda tudi mi bomo uredili dinarske čeke s popusti za ino-kupce papirjev. Potem bomo vsi enakovredno razprodajali: mi papir, gostinci pa turistične storitve.

VIII.

Nekdaj je veljalo za Kranjca, da je bil siten kot hudič, če je imel preveč dela in tečen za sto hudirjev, če ni imel nobenega dela.

Presenetljivo pri nas pa je, kako je danes siten in tečen za sto in še kakšnega hudirja povrh vsak, ki ima dovolj dela, pa nič ne dela.

IX.

Če ne veruješ v nobenega boga, si ateist, če veruješ v enega samega, si pravoveren, če jih malikuješ, si pogan.

Problem pri nas ni v tem, ker je vse več ateistov ob še nekaj pravovernih; hudič in križ je zato, ker je preveč pravovernih poganov.

Ti verujejo le vase in v svoje bogove.

abfol (in team)

Zahvale

(Diderot)